

брой 4/2007, цена 30 Кч

БЪЛГАРИ

Списание за българите в Чехия

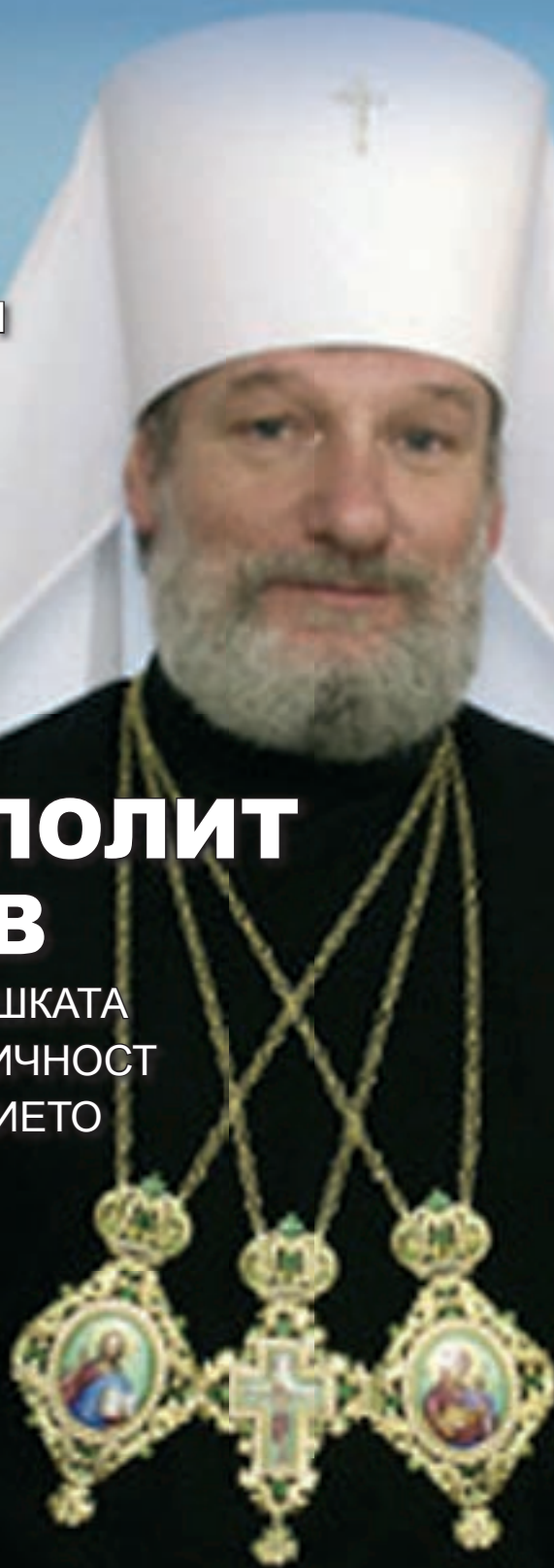
**МАРИУС
КУРКИНСКИ**
МОНОСПЕКТАКЪЛ
„СЪТРЕСЕНИЕ“

**МАРКО
СЕМОВ**
IN MEMORIAM
(1939-2007)

**МИТРОПОЛИТ
КРИЩОВ**

КОРЕНИТЕ НА ЧЕШКАТА
НАРОДНА ИДЕНТИЧНОСТ
СА В ПРАВОСЛАВИЕТО

**ПЕРУ
И БОЛИВИЯ**
ЗЕМЯТА
НА ИНКИТЕ

www.diama-vino.cz
www.diama-cz.cz

Diama

*Diama s.r.o.,
výhradní dovozce špičkových
bulharských vín a zelenin*

Obchodní a logistické centrum:

Diama s.r.o., Kostelecká 11, Mratín 250 63
tel.: 326 982 492-4,
fax: 326 982 495

e-mail: info@diama-vino.cz
objednavky@diama-vino.cz
www.diama-vino.cz

Мили читатели,

с писането на текстове от типа на „защото трябва“ винаги съм имал проблеми. Уводникът на главния редктор спада точно към тази категория текстове. Не, не заради липсата на мотивация или инспирация, по-скоро заради бързината и големия стрес, с който такъв текст трябва да бъде написан.

Когато се стремите съдържанието на списание „Българи“ да бъде колкото се може по разнообразно, до последния момент не знаете кои от многото приготвени материали ще влязат в броя и кои ще останат за следващия. Правенето на списание е като подреждането на мозайка. Стремите се драматургията на материалите да има своя вътрешна логика. Броят на материалите от три страници да е точно толкова, като на тези от една. Да на отегчите читателите с два големи разговора един до друг. Разбира се, мислите и за ред друг неща: развлекателната част да не преобладава над така наречената сериозна, политиката да не е повече от културата... и изобщо, казано с две думи, мозайката трябва да се получи като при от прадедите ни през античността.

Днешната мозайка на списание „Българи“ включва разговори с две изключително интересни личности – именития ни актьор Мариус Куркински и главата на Чешката православна църква митрополит Крищов, спомен за големия наш писател Марко Семов, репортаж от посещението на френския президент Никола Саркози в София, пътуване до Перу и Боливия и много други материали, които се надявам да направят мозайката, която ви поднасяме този път, максимално пъстра и привлекателна за вас.

Дано да ви хареса.

Приятни минути със списание „Българи“.

Иван Иванов

22-24. МАРИУС КУРКИНСКИ

15-17. **ПОЛИТИКА**
НИКОЛА САРКОЗИ В БЪЛГАРИЯ

18-21. **ИНТЕРВЮ**
МИТРОПОЛИТ КРИЩОВ -
КОРЕНИТЕ НА ЧЕШКАТА
НАРОДНА ИДЕНТИЧНОСТ
СА В ПРАВОСЛАВИЕТО

22-24. **ЛИЧНОСТИ**
МАРИУС КУРКИНСКИ -
МОНОСПЕКТАКЪЛ „СЪТРЕСЕНИЕ“

25. **IN MEMORIAM**
МАРКО СЕМОВ (1939-2007)

26-29. **НА ПЪТ**
ПЕРУ И БОЛИВИЯ - ЗЕМЯТА НА
ИНКИТЕ, ЛАМИТЕ И ПИСКОТО

Съдържание

4-11. **НАКРАТКО**

12. **АКТУАЛНО**
ПРОЕКТ „РАЗБИРАЕМА
БЪЛГАРИЯ“

13-14. **БЪЛГАРИТЕ В ЧЕХИЯ**
МЛАДИ ЧЕШКИ МУЗИКАНТИ
КОНЦЕРТИРАТ В БКИ – ПРАГА;
МЛАДИЯТ БАРИТОН ВЕСЕЛИН
МИХАЙЛОВ; МЕЧТАТА
НА СОПРАНА НАДЕЖДА
КОНДАКЛИЕВА;
ОБАЯТЕЛНА ПИАНИСТКА
НАДЕЖДА ЦАНОВА

18-21. МИТРОПОЛИТ КРИЩОВ

27-29. ПЕРУ И БОЛИВИЯ

15-17. НИКОЛА САРКОЗИ

Членовете на междуправителствена група, назначена със заповед на премиера Станишев, се обединиха около идеята да бъдат предприети законодателни инициативи за привличане като работна ръка на етнически българи, които сега живеят извън пределите на страната. Документът трябва да даде отговор на въпросите как ще се осигуряват жилища на привлечените работници, след колко години те ще могат да получават гражданство и пр. Бизнесът гледа много положително на подобна инициатива, особено на нашите сънародници от Молдова, Украйна и Македония. „В момента има сериозен недостиг на работна ръка за индустриалното производство“, заяви секретарят на агенцията за българи в чужбина Стефан Николов. През последните 15 г. в България са се заселили между 15 000 и 20 000 чужди граждани от български произход. Работната група стигнала до извода, че българската емиграция не е опасна за Европа. Напускането на млади и образовани хора обаче било рисковано за страната. През 2007 г. е намалял делът на жените и на безработните с нагласи за емиграция, но се е увеличил този на работещите и учещите.

Кадафи имаше нужда от живи заложници, заяви Кристиана Вълчева на пресконференция в Париж по повод предстоящото издаване на книгата ѝ „Запазих главата си вдигната“, която излезе на 8 октомври. В книгата си тя описва мъченията, на които е била подложена - „най-често с електричество“. „Аз бях единствената, която бе напълно разсъбличана и ми нанасяха токови удари по цялото тяло“, пише Вълчева. „Запазих главата си вдигната“ скоро ще бъде публикувана в България, Великобритания и Германия, твърди издателят ѝ „Oh Edition“.

Българите трябва да работят двойно по-ефективно, иначе никога няма да достигнат благосъстоянието на ЕС. Това е основното послание в доклада на Световната банка „Ускоряване на конвергенцията на България“, представен вчера в Министерския съвет. Ако производителността на труда у нас ускори ръста си до 5% годишно, има шанс заплатите да стигнат европейско ниво към 2040 г., са изчислили експертите на банката. В момента доходите в България са около 33% от средните за Евросъюза, производителността също е много ниска - към 35%, сочат данните на Евростат. И по двата показателя страната ни е на дъното в европейската класация. Експертите на СБ препоръчват смели реформи в 4 ключови за производителността сфери - образованието, научно-изследователската дейност, гъвкав пазар на труда и подобряване на пазарната среда.

Пловдивският есенен панаир отчете 46% ръст на приходите в сравнение с миналата година. Финансовите постъпления са 17,4 млн. лв. при 11,9 млн. през 2006 г. Това съобщил изпълнителният директор на националния изложбен център Георги Гергов. Тази година заетите

изложбени площи са нараснали с 9%. Над 139 000 гости са разгледали експозициите на Есен 2007. В деловата програма бяха включени над 90 прояви на национално и международно ниво.

Три нови кандидати за български съдия в Страсбург ще трябва да се явят на изпит на 15 декември, след като в понеделник подкомисия на Парламентарната асамблея на Съвета на Европа (ПАСЕ) взе решение да отхвърли кандидатурите от Азербайджан, България, Сан Марино и Турция за Европейския съд по правата на човека. Бившият зам.-министър на правосъдието Маргарит Ганев, експертът Момяна Гунева и адвокатът Снежина Сапунджиева, посочени от Министерския съвет през месец май, се провалиха на изпита през септември. Холандската християндемократка Мари-Луиз Бемелманс-Видек, която оглавява подкомисията по избора на съдия, заявила, че нито един от българските кандидати не е показал достатъчно познания и опит в сферата на защитата на човешките права и освен това езиковите им умения по френски и английски са били незадоволителни. Отхвърлени са още кандидатите на Азербайджан, Молдова, Сан Марино и Турция. Мандатът им е шест години. Сегашната българска представителка Снежана Ботушарова ще остане в Страсбург до януари, когато бъде избран наследникът ѝ.

Меглена Кунева е в инициативния комитет за учредяване на награда на името на убитата руска журналистка Анна Политковска. Призът се връчва от организацията RAW in WAR. Тя се занимава с проблемите на жени - жертви на насилие, на военни конфликти или борещи се за правата си. Създадена е от българката Мариана Кацарова в Лондон. В комитета за учредяването на наградата освен българския еврокомисар за защита на потребителите са нобеловите лауреати за мир от Северна Ирландия Марийд Магуайър и Бети Уилямс, Елена Бонер, бившият финландски министър на отбраната Елизабет Рен, лорд Антъни Гидънс, Ванеса Редгрейв, Вацлав Хавел, Том Стопард, Боно.

Испанската полиция задържа група българи, специализирали се в кражби на луксозни автомобили в Испания, които изнасяли и продавали в други държави, съобщил в „Ел Мундо“, като се позовава на Главната дирекция на полицията и Гражданската гвардия. У задържаните е намерен пистолет, компютърна техника и многобройни инструменти за обработка на регистрационните данни на колите. Били открити и иззети 12 крадени автомобили.

БЪЛГАРИЯ И ЕВРОПЕЙСКИЯТ СЪЮЗ

Предстои поредна смяна на документите за самоличност, наложена от ЕС. Подмяната на документите ще започне с международните паспорти. Смяната ще се извършва поетапно след изтичане на срока на сега действащия документ. В тях ще бъде вграден специален чип с биометрични данни. Той ще бъде поставен на задната корица на паспортите. В него ще фигурира снимката и ЕГН-то на всеки българин. Специалните чипове ще се правят в чужбина, а личните данни ще се въвеждат у нас. От 2009 година у нас ще започне и подмяната на личните карти. В тях също ще бъде поставен чип. В него ще бъдат записани трите имена, ЕГН-то, снимката, ръстът, цветът на очите. Новото в личните карти ще бъде вписването на религията и пръстовия отпечатък. Цената на всички документи за самоличност ще се повиши. В момента в Европа средната цена на международните паспорти е 50 евро. Цената на новата лична карта пък ще бъде между 10 и 15 евро. Сега за нея плащаме 10 лева.

Строителството в България ще започне да се регулира едва от 2011 г., съобщил министърът по европейските

въпроси Гергана Грънчарова в рамките на

провелата се вчера конференция за устойчивото развитие на недвижимите имоти. След около три години се предвижда всички държави от общността да въведат еврокодове, каквито вече има в част от страните-членки. Целта е да има обща методика за проектиране и взимане на строителни решения по аналогия на някогашния БДС, който от доста години е пожелателен. По данни на Евростат страната ни се нарежда на второ място по ръст на строителната промишленост през първото тримесечие на годината спрямо същия период на 2006 г. Очаква се темпът на нарастване да се запази сравнително висок.

България е най-новата и в същото време най-бедна страна членка на ЕС, има един дълъг път пред себе си, пише „Обсерваторията на хрихтен“. След присъединяването на България към Европейския съюз обаче започнаха инвестиции от милиарди евро от Брюксел и частни инвеститори, преди всичко от Австрия. Посланикът на Австрия в София Карл Дием вижда още много препятствия пред България. Проблем в страната е напускането на висококвалифицирани работници. Повече от един милион души са емигри-

рали от страната от началото на прехода, за да търсят щастieto си на запад. Населението на България намалю от 9 на 7,7 млн. души. Българите обаче са горди с тяхната идентичност и съответно оптимистично настроени. Докато в Австрия на 1000 души се пада 265 кв. м, то на същата площ в България се падат само 26 жители, допълва изданието.

Министърът по европейските въпроси Гертана Грънчарова се среща с еврокомисаря за защита на потребителите Меглена Кунева, която беше на официално посещение в България през октомври. Министър Грънчарова е информирала комисар Кунева за подготовката на плана

за действие от министерствата на правосъдието и на вътрешните работи за изпълнение на мерките в областта „Правосъдие и вътрешен ред“. Грънчарова изрази очакване в следващите месеци ще има стабилен, добре стоящ постоянно действащ Висш съдебен съвет, ефективен мониторинг върху приложението на новия Закон за съдебната власт и Гражданско-процесуалния кодекс и публикуване в интернет на етичните кодекси на магистратите. Радвам се, че имаме един ефективен, амбициозен и добре запознат с европейските политики български европейски министър, заяви Меглена Кунева.

МВР ще купи техника за 40 млн. евро до края на годината. Това стана ясно след среща на вътрешния министър Румен Петков с посланиците на страните членки на ЕС вчера. С парите ще бъдат осигурени хеликоптери, джипове и уреди за нощно виждане. С техниката ще се затегне контролът по поречието на река Дунав, Черно море и границата с Турция. Отговорността за сигурността на външната граница на страната е един от приоритетите на страната ни, декларира вътрешният министър. Той допълни, че приоритет за МВР е и членство на страната в Шенген.

По време на срещата посланиците на ЕС са разпитвали Петков за постигнатото до този момент в борбата с организираната престъпност, прането на пари и наркотрафика.

Настояли са също МВР шефът да им представи планираните в бъдеще стъпки за справяне с проблема.

Първите 1,1 млрд. евро ще бъдат отпуснати на България от Европа по оперативна програма „Конкурентноспособност“ за 2007-2013 г. От тях 988 млн. евро са от еврофондовете, а останалите 175 млн. евро са от родния бюджет. По програмата Брюксел ще отпусне авансово до 20 млн. евро.

В България няма съществен пробив в борбата с корупцията през последните 5 г. От всички държави в ЕС по-подкупни от нас са само в Румъния. Това показва проучване на асоциация „Прозрачност без граници“. Не се случва и очакваната положителна промяна от членството ни в ЕС за намаляване на рушветите за разлика от другите бивши соцстрани като Полша, Чехия и Словакия. От проучените 180 държави България е на 64-о място по подкуп, следват ни Хърватия и Турция. Румъния е 69-а. Корупционният индекс на страната ни е 4,1, а на северната ни съседка - 3,7. У нас няма промяна в стратегията срещу корупцията. Единственият успешен подход е стратегията „Хванете голямата риба“, за да повярва обществото, че наистина се прави нещо срещу подкупите по високите етажи, изтъкнаха от асоциацията. Най-ниско ниво на корупцията тази година е регистрирано в скандинавските страни.

220 000 българи живеят и работят легално в страните от ЕС, съобщи шефът на отдел „Заетост и мобилност“ към Еврокомисията Йохан тен Гюзендам. В момента в Европа има 4 милиона вакантни работни места и общо 20 милиона от европейците живеят и работят в страна, различна от своята. От най-новите страни членки това са общо 1,1 милиона души, като румънците ни превъзхождат по брой близо 4 пъти. В чужбина българите най-често работят като бармани, строители, готвачи и берачи. Кипър, Испания и Полша искат да наемат нашенци на работа. Ограниченията за работа на българи в ЕС ще изчезнат още по-скоро, отколкото се очакваше, заяви още Гюзендам. Ще бъде приета европейска директива, която ще улесни признаването на квалификациите и дипломите на българите в чужбина.

От 2010 г. пътуващите с международен влак във всяка европейска страна ще могат да получават компенсации за

закъснението. Те ще бъдат до 25% от цената на билета при закъснение от 60 до 120 минути и до 50% от цената при закъснение над 120 минути. Това предвижда одобреното от Европейския парламент вчера помирително споразумение със съвета за законодателния пакет за железниците. Споразумението предвижда пълно отваряне на жп транспорта за конкуренция от 1 януари 2010 г. и гарантиране правата на пътниците.

През 2008 г. ще можем да получаваме здравна карта за ЕС срещу електронен подпис по интернет, обяви здравният министър Радослав Гайдарски. Готовият документ ще се изпраща по пощата. В момента здравната европейска карта се получава лично от гишетата на дистрибуторската фирма „КИМ-2000“ след подадено заявление. Онлайн заявленията ще спестят време. От началото на годината досега 150 000

българи са получили здравна карта. Документът им гарантира безплатна спешна медицинска помощ в рамките на Евросъюза. Спешно заминуващите за ЕС ползват временни удостоверения. Те се издават в районната здравна каса, но важат само за едно пътуване в рамките на 2 месеца.

Британското МВР ще препоръча българи и румънци да нямат свободен достъп до пазара на труда поне до 2009 г., пише „Обзървър“. Лондон се опасява, че напливът от работници от двете балкански страни ще увеличи допълнително бремето върху социалната система на страната заради изплащането на осигуровките. Миналата година Албионът въведе строги ограничения и пусна квоти за българи и румънци, които искат да работят на Острова.

Еврокомисията отчете, че **сметките за мобилни телефони след въвеждането на евтиния роуминг са паднали до 60%.** От 30 юни влезе в сила така наречената евротарифа, според която цената за изходящо обаждане може да е до 49 евроцента, а за входящо - до 24 евроцента без ДДС. Според данните на комисията към 30 септември около 400 млн. потребители в ЕС са преминали на евротарифата. В България изходящият разговор при пътуване в страните от ЕС се таксува от 1,08 лв. до 1,15 лв. за минута.

Фестивалът „Европалия“ в Брюксел тази година бе посветен на България и Румъния. На двете нови членки бе наречен и концертът в най-голямата зала в Брюксел „Анри дьо Бюф“. Пред 2000 души бе изпълнена ораторията на Найдено Андреев, творба на Михай Еминеску и симфония на Бетовен. Президентите Георги Първанов и Траян Бъсеску със съпругите си бяха специални гости на събитията.

ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ

Поправки в Закона за здравното осигуряване, предложени от депутати на БСП предвиждат държавата да опрости здравните вноски, които дължат българите, живеещи в Европейския съюз, пише в „Сега“. Българските граждани, които са пребивавали в държава-член на ЕС и са били осигурени там, се освобождават от задължението си в България, възникнали преди 31 декември 2006 г., пише в законопроекта. От години българите в чужбина са недоволни от това, че дължат вноски у нас, въпреки че се осигуряват в държавите, в които живеят, и не ползват нашата здравна система. По закон всички български граждани са длъжни да плащат здравни осигуровки независимо къде живеят. Промени от 2004 г. позволиха на нашите граждани в чужбина да подават молба до НАП, която да ги освобождава от задължението да плащат здравни вноски за периода, в който не са в България. За времето преди това обаче няма законов текст и старите дългове остават. Пак през 2004 г. бяха опростени дълговете на хората, които не са избрали личен лекар у нас, но на практика поправката не облагодетелства никого, тъй като хората без джипи изобщо не попадат в регистрите на НОИ, т. е. те не се водят длъжници.

След 1 януари т. г., когато България стана член на ЕС, влезе в сила директива, според която българите, които се осигуряват в друга страна от съюза, не дължат вноски у нас. Облекчението за тях е и че след връщането си у нас не трябва да плащат вноски накуп, за да влязат отново в системата, както това трябва да направят хора, пребивавали извън ЕС.

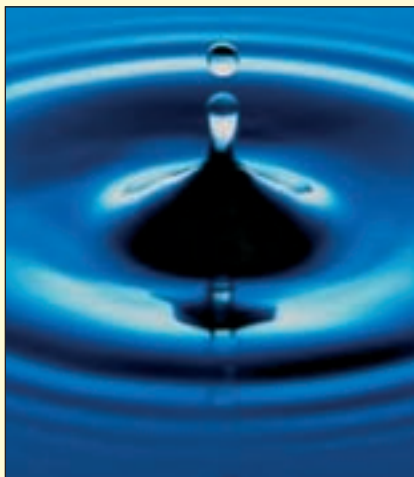
Два пъти по-малко антибиотици ще предписват вече докторите в България. Това предвижда нов медицински стандарт за контрол на инфекциите в болниците. Сега лечебниците харчат цели 60% от бюджета си за медикаменти, а в ЕС разходите са 20 до 35 на сто. Лекарите дават широкоспектърни антибиотици, за да се презастраховат, но честата им употреба носи повече инфекции на пациентите, тъй като хаповете спират да влияят на бактериите. Пациентът обаче вече ще пие предписаните хапчета само докато националната лаборатория определи вида на бактерията. На базата на това изследване лекарите ще предписват и точното лекарство, а не антибиотици. Такава е практиката в ЕС.

Българската здравна система - сред най-недружелюбните към пациентите, сочат резултатите от ежегодното изследване „Индекс на потребителя на здравни услуги“. Страната ни е поставена на 28 място от 29 европейски държави с общ резултат 445 т. Последна в класацията

е Латвия. Победител тази година е Австрия, която събира 806 от общо 1000 точки. На второ място се нарежда Холандия, а на трето - Франция, следвани Швейцария и Германия. 29-те страни, които участват в проучването, са оценявани по 27 критерия, разделени в пет категории от най-голямо значение за потребителя на здравни услуги: права на пациента и информация, време на чакане за лечение, резултати от здравни грижи, предоставяни услуги и достъп до лекарства.

Според наредба на МЗ, публикувана в „Държавен вестник“ **имената на лекарствата върху опаковките им задължително трябва да са изписани и на Брайлова азбука.** Името на продукта вече ще се изписва задължително на латиница и кирилица и на външната опаковка, и на първичната - т. е. блистера, лентата, ампулата, шишето и т. н. При по-малките опаковки е достатъчен надпис само на български. В момента само част от имената на лекарствата се изписват на български върху двете опаковки. Занапред върху опаковките ще трябва да се остави и празно място, в което да се поставя етикетът с цената на лекарството в аптеката. Крайният срок за производителите да въведат промените е 31 декември 2008 г. Препаратите със стари опаковки могат да се продават до края на 2009 г.

От 2008 г. в питейната вода и солта ще се слага флуор, който предпазва от кариеси, а учениците ще пият флуорно мляко. Това предвижда програмата за профилактика на Българския зъболекарски съюз. Ще бъдат отпечатани и листовки как да се грижим за зъбите, както и препоръки да не се прекалява със сладки храни. Бременните пък ще взимат флуорни таблетки, които ще гарантират здрави зъби на рожбата им в бъдеще. За изпълнението на проекта трябва 15 млн. лв. годишно. Съюзът се бори също здравната каса да плаща за протези на пенсионерите. Едната излиза между 150 и 200 лв., като за това ще трябва общо около 100 млн. лв.

Езерото „Ариана“ в Борисовата градинка възкръсна. 65 000 куб. м вода напълниха „Ариана“, обясниха от общината. В езерото кръстосват 9 водни колела и 3 гребни лодки. Атракцията е т. нар. плаващо барбекю. То представлява лодка, която се задвижва от обезшумен мотор. Освен 8-те места има маса и барбекю, което всеки може да зареди от ресторанта. Строи се още детски кът, кафене, бирария и рибен ресторант, както и съоръжения за каране на ролери и скейбордове. Откъм бул. „Евлоги Георгиев“ езерото ще бъде оградено с прозрачни акустични панели, което ще внесе допълнителен комфорт и спокойствие. През зимата езерото ще се превърне в открита зимна пързалка. Проектът струва над 1 милион и половина лева.

Фирма на Васил Божков ще строи Дунав мост-2. „Видопътстрой“, която е част от „Холдинг Пътища“, ще бъде подизпълнител на испанската FCC. Родното дружество ще прави площадките за предстоящия строеж на моста, съобщиха от „Нове холдинг“. Васил Божков е сред най-богатите българи у нас. Според класацията на полското списание „Впрост“ той се нарежда на 52-ро място. Авоарите му се оценяват на 1,5 млрд. долара, като са се увеличили с \$500 млн. през последната година.

СИБанка става белгийска. „Кей Би Си“ ще плати 295 млн. евро за пакет от 70% от акциите на трезора. Шефката на Надзорния съвет на банката Цветелина Бориславова запазва дял от 22,3% в банката. От продадените 70% от акциите, 48% са на „Новатор“ - фонда на Тор Бьорголфсон, а 22% на изп. директор на СИБанк Светослав Божилов. СИБанк е на 9-о място по активи у нас от 30 банки. Към 6-месечното активите ѝ са 747 млн. евро, а печалбата възлиза на 8,6 млн. евро. Има 1472-ма служители. Представена е в най-големите български градове и разполага със 17 регионални клона, 91 офиса и 129 отдалечени работни места, както и 93 банкомата. „Кей Би Си“ пък купи преди година най-големия ни застраховател - ДЗИ, от вдовицата на Емил Кюлев - Весела, в сделка за 185 млн. евро. Още тогава от групата обявиха, че искат да придобият и банката у нас.

Брокери надуват цените на жилищата, за да спечелят повече пари от комисиони. Това показват обобщените данни за септември на офертите на агенциите за недвижими имоти, участващи в Imotera.com. Обичайно посредниците в покупко-продажбата удържат до 3% от крайната цена. Затова специалистите са заинтересовани да получат по-висока сума от купувача. Това е и причината един и същи имот да се предлага с разлика в цените в сайтовете на различните агенции. В София все повече се търсят скъпи и просторни луксозни имоти. Цените на предлагането в столицата в тази категория са с 30% по-високи в сравнение с другите градове.

ТУРИЗЪМ

Тази зима в Банско се очакват един милион туристи, според прогнозите на туроператори. В градчето има хотели и апартаменти, които предлагат почти 15 000 легла. С тези, които се строят в момента, бройката на местата за нощувка ще нарасне на 30 000. В същото време инвестициите в строежи на хотелски и апартаментни комплекси вече надхвърлят 1 милиард евро.

Държавната агенция по туризъм получи в Москва 16-килограмовото отличие „Пътеводна звезда“. Копието на прочутия паметник на император Петър Велики в Москва получи зам.-председателят на ДАТ Станислав Новаков. Агенцията е единственото чуждо ведомство, което досега е получавало най-високото отличие за туризъм на руската столица.

Екоминистерството представи пред кметовете на черноморските общини план за пречиствателни станции на всеки морски курорт. Това ще струва около 200 млн. евро. В същото време Европа ни дава 1,8 милиарда евро за екология, но при условие, че до 2015 г. всяко селище ще има пречиствателна станция, а по-големите още до 2011 г. Сега единствено в Камчия няма проблем с мръсната вода. Навсякъде другите станции са запълнили капацитета си. На хотелите им е по-изгодно редовно да плащат глоби, отколкото да се свържат

с пречиствателна станция, коментираха от МОСВ.

Спортно-туристически комплекс ще изгражда Красимир Гергов край с. Момчиловци.

Местният парламент одобри с пълно мнозинство създаването на акционерно дружество с публично-частно партньорство. В него ще участват консорциум от две фирми на Гергов и община Смолян. Известният бизнесмен ще инвестира 50 млн. евро, а няколко банки ще вложат 200 млн. евро. Община Смолян ще участва с aport на 2255 дка - част от земите, върху които ще се вдигнат съоръженията, хотели, писти и голф игрище.

Община Банско получи най-високия за страната дългосрочен инвестиционен кредитен рейтинг (А-). Оценката е на Българска агенция за кредитен рейтинг и показва високата способност на общината за навременно посрещане на финансовите задължения, както и за наличие на финансова стабилност. Директорът на БАКР Христо Михайловски връчи сертификата на кмета Александър Краваров, в който освен дългосрочен кредитен рейтинг е присъден и краткосрочен (А-1). Главната

причина за историческото за града събитие е инвестицията от 50 млн. евро, която концесионерът на ски зоната в Банско - „Юлен“, направи в последните 4 години. С парите бе изграден най-модерният в Източна Европа ски център.

Огромна потенциал за развитие на елитен туризъм вижда в България Световната асоциация на туристическите агенции WATA. Организацията е най-старото обединение в туристическия бранш. Страната ни е нова и привлекателна дестинация, която може да предложи на туристите с по-високи изисквания бутикови и пет-звездни хотели, богато културно-историческо наследство и красива природа, смята изпълнителният директор на WATA г-жа Кристина Фурни. Между 15 и 17 ноември у нас ще се състои 58-мата генерална асамблея на WATA, на която ще присъстват представители на туроператори от пет континента.

СТАТИСТИКА

Старият континент ще загуби 20 млн. от населението си само до 2050 г., показва тревожната прогноза на европейския статистически институт Евростат. В нея България оглавява класацията. Според изчисленията страната ни ще намалее до 2050 г. с една трета. По данните на НСИ населението ни за 2006 г. е 7 385 367. Т.е. след 40 години страната ни ще е с два милиона по-малко. Румънците пък ще намалее с една пета. Гражданите пък на Полша, Словакия, Унгария и Чехия ще намалее с една десета. Институтът прогнозира, че след 2010 г. ражданията в Западна и Източна Европа няма да могат да покриват смъртните случаи и негативният прираст ще се установи като трайна тенденция. Растеж се прогнозира само на малките ЕС членове като Люксембург, Ирландия, Кипър - между 33 и 42 на сто. Именно тези тревожни тенденции накараха еврокомисаря по правосъдието Франко Фратини да предложи въвеждане на европейска „синя карта“ за имигранти по примера на САЩ. Само така Европа ще

може да компенсира недостига на квалифицирана работна сила в съюза, която до 2050 г. ще се задълбочи още повече.

Над 2,3 млрд. евро са преките чужди инвестиции за полугодieto, сочи статистиката на БНБ. Номер едно е Великобритания с 365 млн. евро, а след нея са Австрия (289,5 млн. евро), Белгия и Люксембург с 244 млн. евро и Испания с 211 млн. евро. Най-голям дял сред вложенията са тези в недвижими имоти - над 860 млн. евро.

Над 200 000 са богатите българи, сочи проучване на „Маркет линк“. Те са членове на клуб „Милионер“. Около 3,5% от населението у нас определят себе си като много богати. То бе представено на изложението Lux only, което се проведе в столичния хотел „Шератон“. На него могат да се видят най-скъпите и луксозни стоки. През последните четири години с 2% се е увеличил броят на богатите българи. Богатите вложат парите си най-често в скъпи имоти. Жилища в най-елитните квартали в столицата си купуват бизнесмени на възраст между 30 и 50 г. Според друго проучване на „Галъп

интернешънъл“ 44% от хората у нас се определят като средна класа.

Над 7,3 млрд. лева са превъртани през банкомати през 2006 г., сочи статистиката на „Борика“. В чужбина с български карти са направени плащания за над 60 млн. лв., сочи още статистиката. Издадените у нас банкови карти (кредитни и дебитни) към 1 януари 2007 г. са 3,393 млн. бройки. При пътуване в чужбина най-евтино излиза да се плаща с дебитни карти, сочи проучване на „Мастер Кард“. За 500-доларова транзакция с дебитна карта разходите обикновено са 1,9 на сто. Кредитните карти, чековете и парите в брой водят до разходи средно от 2,5 до 2,6 на сто, сочи изследването.

79 % от българите и приблизително половината от европейците не се занимават с изкуство, показва проучване на Евробарометър. За Германия отсъствието на интерес към свързани с изкуството занимания е в границите - 23 %. Резултатите показват, че 71 % от европейците са прочели поне по една книга през последните 12 месеца, докато 78 % са гледали или слушали културни предавания по телевизията и радиото.

ОБРАЗОВАНИЕ

Митинг с искания за увеличаване на работните заплати проведеха хиляди учители в началото на октомври в София. Пред президентството в столицата се събраха учители от цялата страна. Всички те скандираха „Оставка“ и „Всеки ден ще е така до победата“. Пред Археологическия музей срещу Президентството и Министерството на образованието учителите разпънаха палатков лагер и заплашиха той да остане там, докато не бъде подписано споразумение за увеличаване на учителските заплати. Протестиращите изпратиха и писмо до министъра на образованието и науката Даниел Вълчев. 95 на сто от училищата бяха затворени заради стачката, сочат данните на Единния национален стачен комитет. На 100% протестираха училищата в Пловдив, Асеновград, Перник, Гоце Делчев, Ямбол, Марица, Раковски. Трите учителски синдиката и голяма част от учителите и непедагогическият персонал се включиха в Националния митинг шестине.

Скандален запис на разговор между Даниел Вълчев и Пламен Орешарски, бе направен от Би Ти Ви по време на срещата със синдикатите. „Дай да разваляме седаяката“, казва финансист Орешарски на Вълчев. В отговор учители и синдикати прекъснаха всички преговори и поискаха оставките на двамата министри. Същевременно властта започна проверка, която цели да се установи доколко учителите са затънали в заеми и могат ли да си позволят да участват в стачката още дълго време.

Финансовият министър Пламен Орешарски обяви, че увеличение на заплатите на учителите може да има, но за 75% от сегашния персонал в средното образование. Сметките на Орешарски обаче се доближават до препоръките в доклада на Световната банка за българското образование от преди 10-ина дни, където се говори за редуциране от 30 на сто в сектора. Според документа в 794 училища у нас на учител се падат по 11 ученици. Сливачето им в около 400 школа би спестило на образованието около 80 млн. лв. годишно. Министърът подчерта, че brutната заплата в средното образование е 472 лв., а статистиката сочи, че България е една от малкото страни в ЕС, където средната заплата в образованието е по-висока от тази за страната. Министърът се позова на данни, според които средният дял от БВП за образование в държавите от Евросъюза е 4 на сто, а профсъюзите настояват за 5% у нас. Синдикатите настояват за поетапно 100% увеличение на заплатите до юли 2008 г.

Всяка година 10 хил. българки - жени и момичета, стават жертви на трафик на хора, съобщи Надежда Михайлова на конференцията „Трафикът на жени - правни и институционални механизми на противодействие“.

Михайлова, която е председател на Управителния съвет на Института за демокрация и стабилност в Югоизточна Европа, категорично се противопостави на идеята за легализиране на проституцията в България, като уточни, че след като в Холандия е узаконена проституцията от 4 хил. проституиращи непълнолетни те са станали 15 хил. Президентът Георги Първанов отбеляза, че трафикът на хора с цел сексуална експлоатация е третият престъпен бизнес след незаконната търговия с оръжие и наркотици и годишно печалбата на престъпните групи в света възлиза на 8-12 млрд. евро. В момента се водят 51 досъдебни производства и са задържани 16 лидери на престъпни групи, които се занимават с трафик на хора.

България е дестинация и транзитна страна за трафик на жени, каза пред участниците в конференцията „Трафикът на жени - правни и институционални механизми на противодействие“ посланикът на САЩ у нас Джон Байърли. Департаментът по правосъдие на САЩ подпомогна българската държава в подготовката на Закона за борба с трафика на хора и ние ще продължим нашето сътрудничество в тази посока, защото за ценностите на американците най-важното е запазването правата и достойнството на хората, а трафикът на хора е тежка експлоатация и разрушаване достойнствата и живота на хиляди хора, посочи Байърли. Той защити мнението, че не бива да се узаконява проституцията, защото по този начин се узаконява сводничеството и тези хора ще станат предприемачи, които чрез престъпната си дейност ще изпират парите си от друга престъпна дейност.

България бе приета в „Европол“ на официална церемония в Хага на 4 октомври. „За цялата 2006 г. България е отправила 780 искания и питання до „Европол“, а за деветте месеца на тази година те са двойно повече. Добре разбираме значението на България и Румъния за сигурността на ЕС, а членството ни в „Европол“ се разбира от нас като отговорност“, заяви Румен Петков, който води българската делегация. „Членството ни в „Европол“ е висока оценка за нас. Възприемаме го като отговорност заради спецификата на Балканите. За миналата година българската полиция е задържала близо 7 т. твърди наркотици и над 1 млн. таблетки синтетична дрога“, каза министър Петков.

Българите са основните трафиканти на жива плът, разкри пред журналисти Гьоран Гьортцен, началник на отдела за борба с трафика на хора в Европол на пресконференция след приемането на България в Европол. Шефът на отдела за трафик на хора обясни, че част от българските сутеньори живеят в страни от ЕС. Гьортцен нареди България сред най-проблемните страни за трафика на жени заедно с бившите съветски републики, Молдова, Румъния. В световен мащаб търговците на жени печелят годишно \$10-12 млрд., като печалбите отстъпват само на бизнеса с дрога. Много от престъпните мрежи са разбити и голяма част от младите жени са спасени, каза Гьортцен. Често крайната дестинация на нашите момичета е Германия. Освен това заради географското си положение България е и основен път за фалшивите пари, спомена Михаел Раушенбах, началник на отдела за борба с фалшификатите в Европол.

Двустайните апартаменти във Варна в момента струват по-скъпо, отколкото тези в София. Цената им е с 5,3% по-висока. Двустаен дом във Варна се продава средно срещу 72,497 евро, а този в столицата - срещу 68,659 евро. Единствено цените на жилищата в морската столица се доближават до тези в столицата.

Нискотарифната авиокомпания Sky Europe ще пусне нови директни линии до 11 европейски летища. От октомври тя ще има вече и два полета дневно до Виена, вместо по 1, както е сега. Според търговския директор Карим Маклауф авиокомпанията ще има всеки ден полети от София до Амстердам, Брюксел, Париж, Инсбрук и Варшава, три пъти седмично ще има полети до Солун, Венеция и Ница и четири пъти седмично до Краков и Атина. Цената на билета започва от 27 евро с включени летищни такси, ако билетът е купен достатъчно рано.

Почти с 30% е спаднал добивът на пшеница у нас в сравнение с 2006 г. Това сочат данните на земеделското министерство, обсъдени на Консултативния съвет по зърното вчера. Средният добив е 219 кг от декара, а миналата година е бил 328 кг. Прибраното досега зърно е 2,4 млн. тона. Качеството на пшеницата е добро. След като в края юли земеделското министерство отчете разминаване с цели 200 000 тона между житото, което фермерите твърдят, че са произвели, и данните от сателитните снимки за наблюдение на реколтата. Така стана ясно, че липсващата суровина се крие по складовете.

ИСТОРИЯ И АРХЕОЛОГИЯ

При разкопките на крепостта Родестица край Ивайловград бяха намерени гердан с 2 100 сини мъниста, гривни от бронз и стъкло от гробове на две българки, железни предмети от средновековния бит. „Тези гривни принадлежат на млади момичета - казва ръководителят на проучванията Ивайло Кънев, главен уредник в Националния исторически музей. При българите от онова време канонът казва: без нищо си дошъл, без нищо ще си отидеш. Но тук все пак става дума за деца и това позволява някакво нарушаване на канона, израз на обич. Интересно е, че тук едно от децата има 5 гривни, другото - цели 17. Лично за мен голямото откритие бяха не толкова гривните, които говорят за заможността на населението, колкото едно култово съоръжение. То е направено от камъни, разположени в кръг с диаметър 4 метра. В южния му край са изправени два камъка и между тях има пепел от изгорели животински кости. Става дума за езическо култово място. По-нататъшното разкопаване показва, че единият от богатите гробове с гривните, който е от XI век, прорязва това съоръжение. Т. е. то явно е построено преди XI век“.

Зидана тракийска гробница е открил при спасителни разкопки в ивайловградското село Черничино екип, ръководен от Георги Нехризов - специалист по тракийска археология от Националния археологически институт, съобщиха от института, съобщиха БТА. Гробницата датира от IV-III век пр. Хр. Гробната камера с височина два метра е изцяло запазена.

При разкопки на връх Карабурун край село Баните беше разкрито укрепено селище от епохата на късната античност. Крепостта е била изградена през VI век в подножието на още по-древно тракийско светилище, съобщава БНТ. Намерените фрагменти от керамика от къснобронзовата епоха, доказват, че около 1500 години преди Христа на връх Карабурун е имало светилище. През VI век на върха е било изградено укрепено селище, а функцията му е била да охранява пътищата и проходите в тази

част на Родопите. Селището е съществувало близо два века, имало е собствено керамично производство, а за търговския му обмен говорят намерените антични монети. В края на VII век крепостта е била изоставена.

Общо 350 кв. м от северната крепостна стена на „Момчил юнак“ бяха проучени при проведените през лятото археологическите разкопки, предаде агенция „Фокус“. Те се извършват под ръководството на археолога от Регионалният исторически музей в Смолян Николай Бояджиев по проекта на Община Смолян „Момчиловата крепост - мит и реалност“. Проучено е и тракийско скално светилище, което се намира на най-високата точка на крепостта. Там е открита скална ниша с дълбочина 3 м и ширина 2.5 м, като находките открити в нея са праисторически и датират от късния енеолит. За пръв път на обекта се открива керамика, която датира от края на петото хилядолетие преди Христа. По време на разкопките са открити и няколко метални находки и множество стрели, които говорят за голяма битка по време на превземането на крепостта от османската войска през втората половина на XIV век. Предстои консервация и реставрация на самата крепостна стена. Откритите находки ще бъдат експонирани на специална изложба следващата година.

Археологът професор Казимир Попконстантинов откри във Велики Преслав старобългарски надпис в каменна гробница, която се намира в двора на манастир от 10 век.

Погребаният монах на име Синкел е заемал висш духовен сан в Патриаршията. Каменна плоча с размери 2,20 на 1,20 покрива монашеската гробница. Оформлението на гробницата няма аналог в досегашните открития от този период. Гробната камера е с две отделения с различна големина. В нея са положени мощите на монаси от манастира на Ичиргубул Мостич. В по-малката камера е и плочата с надпис, изсечен на старобългарски език.

В древния град Мисионис археолозите откриха уникална кула, висока над четири метра, както и стрела, която е била използвана преди около десет века. Археологът Ангел Конаклиев обясни, че разкопаната кула е уникална със своята височина и досега почти никъде в България не е откривано подобно съоръжение. Уникална е и една от църквите, където имало запазен под, също много рядко срещано явление в българските археологични паметници.

Повечето от откритите монети са сребърни и са от времето на Иван Шишман. За богатствата на града говорят и множеството керамични съдове тип „графито“, които са характерни и за търновската аристокрация. Според археолозите градът е създаден в началото на IV в. и е бил населен до края на XIV в. Площта, която обхваща ограденият, късносредновековен град, е над 120 декара.

При разкопките край село Дъбене, е открита златна спирала. Тя е изработена от тънка тръбичка от почти чисто злато и е единствена по рода си. Намерена е заедно с осем керамични съда на дъното на дълбока, запълнена с камъни яма. Всички находки са от втората половина на 3-то хил. пр. Хр. Разкопките са финансирани от Националния исторически музей с научен ръководител Мартин Христов и са продължение на проучванията от 2004-2006 г. През предходните сезони бяха открити над 25 000 златни елемента от наниз и отделни предмети, сребърна кутийка, както и уникален златен кинжал. Прави впечатление изключително прецизната технология, използвана от древните майстори при изработването на златни предмети.

Според проф. Овчаров вече няма съмнение, че светилището в Татул е посветено на Орфей. Той е бил популярен бог и герой не само за траките, но и за цялото Източно Средиземноморие, за което свидетелства изобилието от откритата това лято критска, егейска и хетска керамика. Глинена фигурка на 3000 г., надупчена с игла, доказва, че древните жители на Перперикон са извършвали магически ритуали, подобни на вуду заклинанията, заяви проф. Николай Овчаров, представяйки едно от последните си уникални открития. Според него по този начин прадедите ни са искали да „прехвърлят“ болестта - най-вероятно едра шарка или чума - от болен човек върху здрав. Другият уникален е бронзов меч от епохата на Троянската война (XI-XII век пр.Хр.). Това е третият от този тип, открит в нашите земи, обясни проф. Овчаров. Изключително оригинална е и сребърната закопчалка за плащ от IV-V век. При закопчаването си двете части образуват грубо брадато човешко лице с орел.

КУЛТУРА И РЕЛИГИЯ

Световният ас на струните Владимир Спиваков награди българската ученичка Лия Петрова с уникален инструмент.

Лия Петрова от националното музикално училище „Любомир Пипков“ получи цигулка за 25 000 евро. Тя е принадлежала на маестро, който

открил таланта на Лия на международен фестивал

с участието на 2000 деца от 40 страни в Москва.

Лия свири със симфоничен оркестър на тържественото откриване на форума и впечатлява всички. Маестро разбира, че българката няма собствена цигулка и решава да я изненада чрез фонда, носещ неговото име. Изпраща уникалната цигулка на българския си представител Ованес Мелик-Пашаев, която шефът на „Жокер медия“ връчи на младото дарование. На подобни инструменти по принцип свирят само най-признатите музиканти. Цигулката е правена от френски майстор. Заведена е под номер 052856, с който вече ще я познават навсякъде по света.

Министърът на културата проф. Стефан Данаилов подписа през октомври споразумението между Министерство на културата на Република България и Zen-Noh Architect&Engineers Inc Japan за консултантски услуги относно Проект за изграждане на Музеен център на тракийското изкуство край с. Александрово. Средствата са предназначени за изграждане и оборудване на „Музеен център на тракийското изкуство“, в близост до

тракийска гробница със стенописи край с. Александрово и инфраструктурата към него.

Министър Данаилов подчерта, че този проект ще бъде от полза не само за района на с. Александрово, но ще изиграе положителна роля за развитието на региона около гр. Хасково. Тъй като интересът към Перперикон е много голям, той ще засили развитието на културния туризъм на още по-широка територия. От проф. Стефан Данаилов японските представители научиха за организирането на представителната музейна изложба „Тракийски съкровища от България“ в Япония през 2008 г. и изразиха голямо задоволство, защото по думите им интересът в страната им към България е много голям.

Това е най-големият по стойност проект в България по програмата на японското правителство за безвъзмездна помощ в областта на образованието, спорта и културата, както и първият, който освен дарение на оборудване, предвижда строителство на сграда и други дейности. Помощта за проекти от този тип (за паметници на културата) са с годишна квота до 4 обекта за цял свят.

Проектът предвижда построяване на сграда и доставка на оборудване. Сградата ще има вътрешна и външна експозиционна част с обща площ 915,8 кв. м. Оборудването включва изграждане на репродукция на тракийската гробница със стенописи, аудиовизуална уредба, изложбени витрини, фотокамера с принадлежност, микроскоп със стереоскопичен обектив.

През октомври в изложбена зала „Средец“ на Министерството на културата бе представено изданието „Българската народна носия – древна и модерна“. Каталогът е отпечатан с подкрепата на Министерството на културата и е част от програмата по отбелязване на Европейските дни на наследството през тази година. В него са включени резултатите от Шестия национален конкурс на същата тема, организиран от Националното етнопедагогическо сдружение „Проф. д-р Иван Шишманов“. Представените творби на деца от различни възрасти показват, че българската народна носия, е намерила своите най-искрени ценители и продължители в лицето на най-младите.

Дни на отворените врати се проведоха в музеи и галерии в цялата страна от 28 до 30 септември. Културните институти осигуряват безплатния достъп по случай отбелязването на Европейските дни на наследството в България за девети пореден път. Безплатният достъп до музеите и галериите в София, Варна, Шумен, Велико Търново, Пловдив, Плевен, Бургас, Благоевград, Добрич, Кюстендил, Пазарджик, Русе, Смолян, Стара Загора, Търговище, Ямбол и други общини и разнообразните инициативи, предвидени от организаторите,

са възможност за всички граждани да опознаят богатото културно наследство на страната ни.

През 2007 г. Европейските дни на наследството (ЕДН) се провеждат в България с множество прояви в цялата страна през месеците септември и октомври. Национална тема на Дните е „Културното наследство – бъдеще в многообразието“. Официалната церемония по откриването бе в гр. Малко Търново, а съпътстващата програма – в общините Царево и Средец. Причина да бъде избран регион „Странджа“ за център на събитията е предстоящият старт на Пилотен проект за местно развитие (LDPP) на територията на общините Малко Търново, Средец и Царево.

Националната тема

„Културното наследство – бъдеще в многообразието“ беше избрана с цел да се подчертаят три значители за страната и Европа събития:

- 1) Пълноправното членство на България в Европейския съюз от 1 януари 2007 г.
- 2) През 2006 г. България се присъедини към Конвенцията на ЮНЕСКО за опазване и насърчаване на многообразието от форми на културно изразяване, в сила от 18 март 2007 г.
- 3) ЕДН 2007 г. са част от подготовката за Европейската година на межкултурния диалог – 2008 г., на която Министерството на културата е Национален координатор. Европейските дни на наследството (ЕДН) се провеждат ежегодно в почти всички европейски страни като съвместна дейност на Съвета на Европа и Европейската комисия под мотото „Европа, общо наследство“. Официалната церемония за честването на ЕДН през 2007 г., организирана от Съвета на Европа и Правителството на Сърбия, се проведе на 21 септември в Белград.

Швейцарската федерална прокуратура е спряла следствените действия срещу финансиста Румен Хранов по обвинение в шпионаж, съобщава швейцарският всекидневник „Нойе Цюрхер цайтунг“. Той е българин, учил математика и естествени науки в Москва и Ленинград, швейцарски гражданин. През последните две години бизнесменът натрупал печалба от проектиране на индустриални обекти и от търговия с петрол. Заедно с майка си той притежавал най-много акции в „Суисфърст. Според софийска адвокатка Хранов бил от 1968 г. работил на българските тайни служби, работил като агент през 70-те години извън страната и все още бил български таен агент.

В България се наблюдават две проблематични тенденции - рязко покачване на цените нарастващ дефицит в текущия платежен баланс, съобщил представител на МВФ. МВФ почти удвои прогнозите си за очакваната през 2007 г. инфлация от 4,5 процента на 8 процента. Прогнозата за дефицита в текущия платежен баланс е коригирана от 16 на 20 процента от brutния вътрешен продукт. През август ръстът на инфлацията в страната достига 12 процента, което е най-високата стойност, измерена в ЕС. Излязлото наскоро извън контрол развитие на цените има не толкова политико-икономически, колкото външни причини. От МВФ подчертават необходимостта от постоянно висок приток на директни чуждестранни инвестиции, което може да се гарантира чрез стабилна икономическа политика. През първите 7 месеца на тази

година директните инвестиции от чужбина покриха 88 процента от дефицита в текущия платежен баланс.

Икономическият ръст в страната за 2007 г. ще бъде в рамките на 6,3-6,5%, заяви зам.-министърът на финансите Любомир Дацов на среща с мисията на Международния валутен фонд, водена от Алберт Йагер. Изпълнението на приходите върви добре, което в голяма степен е резултат на извършените реформи и намаляването на данъчните ставки, заяви Дацов. Според него най-сериозното притеснение в икономиката остава разрастващият се дефицит по текущата сметка. За седем месеца дефицитът вече е 11,4% от БВП.

Магистрала „Тракия“ стигна до Стара Загора. В началото на октомври премиерът Сергей Станишев преряза лентата на готовия 39-километров участък от Оризово до Стара Загора. Отсечката е завършена от сдружение „Рънуей-БГ“ на родните фирми „Мостстрой“ АД и „ПиЕсАй“ АД. За близо 4 години са построени 3 моста, 16 надлеза и 21 подлеза.

Варна е на четвърто място в престижната щатска класация на градовете с най-сексапилни жени на планетата. „Повечето американци едва ли са чували за България. Обзалагаме се, че няма да успеете да я откриете и на картата. Но всички сте преживявали приключението България в мечтите си. Тя е страна, където дрогата може да се купи без проблеми

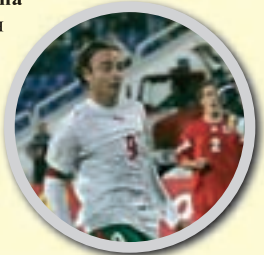

със закона, има тонове евтина водка. За атракция са поставени механични бикове по плажовите и безкрайни водни пързалки. Но това, което привлича, са едни от най-красивите и разкрепостени жени, които сте срещали. Те държат на себе си, грижат се много за телата и външността си и се опитват да демонстрират класа и изтънченост. Най-важното обаче е неповторимият чар на тези зашеметяващи нежни създания“. На първо място в уникалната класация е Стокхолм с култовите шведки. След тях са датчанките от Копенхаген и аржентинките от Буенос Айрес. Варненките са следвани от красивите на Лос Анджелис, Москва, венецуелските русалки от Каракас и канадките от Монреал.

СПОРТ

Нападателят на българския национален отбор по футбол Димитър Бербатов отбеляза два гола при победата на България над Люксембург с 3:0 в квалификация за Евро'2008 в група

Г. По този начин звездата на английския Тотнъм изравни рекорда на Христо Стоичков от 37 попадения с националната фланелка, съобщи БТА.

На световното първенство по вдигане на тежести в Чанг Май (Тайланд) Алан Цагаев спечели сребърен медал в категория до 105 кг с двубой от 411 кг (180 + 231) и златен в изтласкването. Това бе първо състезание за Цагаев, след като преди година изтече наказанието му за употреба на допинг. Титлата в категорията извоюва 19-годишният дебютант Андрей Арамнау (Блрс) с 423 кг (195 + 228).

Румяна Нейкова спечели златния медал на европейското първенство по гребане, след като във финала на скиф не остави никакви шансове на конкуренцията с време 7:36.23 минути. Втора на повече от

3 секунди остана Мирка Кнапкова (Чехия), а трета се нареди шведката Фрида Свенсон.

Станка Златева спечели световната титла в категория до 72 килограма на първенството на планетата по борба в Баку. Двукратната световна и двукратна европейска шампионка донесе на България четвърти медал и пета олимпийска виза. В двубоя за титлата Златева победи Кристи Мерано (САЩ).

Втората титла за България от първенството на планетата в Азербайджан донесе Явор Янакиев в категория до 74 килограма в класическия стил. На финала той се наложи убедително над Марк Мадсен (Дания).

Японска телевизия ще прави филм за световната ни шампионка по борба Станка Златева. Специален екип ще заснеме в България кадри от родното ѝ село Крушаре, Добричко. Японците ще направят подробни интервюта със Станка Златева, с родителите и с треньорите ѝ. Златева е двукратна европейска и световна шампионка в категория 72 кг. Филмът ще има за цел да популяризира женската борба в Страната на изгряващото слънце.

Петя Неделчева спечели титлата на шампионата „Принтком“ по бадминтон с награден фонд \$15 000, която е кръг от европейската златна верига, категория „А“. Поставената под №1 в основната схема българка

победи на финала Ана Райс (Кан) с 2:0 (21:19, 21:16) за 46 минути.

Българската смесена двойка Цветелина Викторова и Борис Русалов завоюваха сребърните медали на тенис на маса на Световните летни игри на Спешъл Олимпикс'2007. На първо място се нареди двойката на домакините Лин и Уан, а на трето място се класира дуетът от Румъния Йелер и Кониг.

Стефка Костадинова бе избрана за първи вицепрезидент на световната асоциация на спортистите олимпийци. Това стана на IV Генерална асамблея в Лозана, където участваха представители на 112 държави. За президент бе избран Дик Фозбъри (САЩ). Кандидати за Изпълкома бяха над 30 именити спортисти, но само 9 намериха място в управата.

ПРОЕКТ „РАЗБИРАЕМА БЪЛГАРИЯ“

Министерството на държавната администрация и административната реформа реализира проектът „Разбираема България“, който има за цел установяването на ясни и твърди правила при изписване на българските собствени имена с латински букви. Транслитерацията на латиница е средство за по-широко представяне на България пред света и спомага за подобряване на комуникацията между Европейския съюз и България.

„Разбираема България“ е отговор на необходимостта да се уеднакви твърде разнородната съвременна практика при транслитериране на български собствени имена. Системата за транслитериране на български собствени имена с избрана латинска версия е обсъдена и приета от Научния съвет на Института за български език при Българската академия на науките, дискутирана е широко в съвременното българско общество и е одобрена от Министерския съвет на Република България по предложение на Николай Василев, министър на държавната администрация и административната реформа. Чрез Българския институт за стандартизация

и чрез Агенция „Кадастър“ при МРРБ тази система за транслитериране е разпространена за международно използване. В рамките на проекта „Разбираема България“ е апробирана системата за транслитериране на български собствени имена, правилата и неизбежните изключения. Конструирана е база данни от собствени

имена. Създадено е web-базирано приложение, което позволява коректно да се транслитерират български собствени имена от кирилица на латиница и обратно. Улеснена е процедурата по смяна на личните документи в съответствие с правилата за транслитерация.

Транслитерацията на имената на географските обекти и на имената на обекти в населените места има задължителен характер. Транслитерацията на личните, бащините и фамилните имена има пожелателен характер.

Проектът „Разбираема България“ е финансиран от Министерството на държавната администрация и административната реформа (МДААР).

МДААР издаде нов административен атлас на България на български и английски език, който е изцяло по правилата на транслитерацията и е предоставен на всички областни и общински администрации. ■

ТАБЛИЦА ЗА ТРАНСЛИТЕРАЦИЯ

БЪЛГАРСКА АЗБУКА	ЛАТИНСКА ВЕРСИЯ	БЪЛГАРСКА АЗБУКА	ЛАТИНСКА ВЕРСИЯ
А, а	A, a	Ц	Ts, ts
Б, б	B, b	Ч	Ch, ch
В, в	V, v	Ш	Sh, sh
Г, г	G, g	Щ	Sht, sht
Д, д	D, d	Ъ	A, a
Е, е	E, e	Ь	Y, y
Ж, ж	Zh, zh	Ю, ю	Yu, yu
З, з	Z, z	Я, я	Ya, ya
И, и	I, i	БУКВЕНИ СЪЧЕТАНИЯ	
Й, й	Y, y	Дж	dzh
К, к	K, k	Ъо	yo
Л, л	L, l	Йо	yo
М, м	M, m	„ия“ в края	
Н, н	N, n	на собствено име	ia
О, о	O, o	ИЗКЛЮЧЕНИЕ	
П, п	P, p	България	Bulgaria
Р, р	R, r	Безплатен софтуер с постоянно обновяване на данни за транслитерация	
С, с	S, s	http://transliteration.mdaar.government.bg/	
Т, т	T, t		
У, у	U, u		
Ф, ф	F, f		
Х	H, h		

ПРИБЛИЗИТЕЛНИ АНГЛИЙСКИ ЗВУКОВИ СЪОТВЕТСТВИЯ

А – man, happy, but
 Б – bit, ball
 В – vine, stove
 Г – give, go
 Д – dim, do
 Е – egg, get
 Ж – measure
 З – zeal, zoo
 И – ill, bit
 Й – yes
 К – kiss, cool
 Л – lip, all
 М – miss, man
 Н – no, none
 О – odd, hot
 П – spill, spoon
 Р – rear
 С – since, so
 Т – still, stone
 У – bush, pull, book
 Ф – fill, full
 Х – loch
 Ц – hats, bits
 Ч – church, thatch
 Ш – she, shoe
 Щ – pushed, washed
 Ъ – but, touch
 Ю – you
 Я – yard

**ПРИБЛИЗИТЕЛНИ НЕМСКИ
ЗВУКОВИ СЪОТВЕТСТВИЯ**

А – Tasse
Б – bitte
В – Vase, was
Г – Gott
Д – drei
Е – wen, Männer
Ж – Regisseur
З – sieben
И – Fish
Й – Jacke
К – König, Charakter, Cousin, Brücke
Л – Lampe
М – Mund
Н – nicht
О – Sommer
П – passieren
Р – Regen, raus
С – Eis
Т – Tee, Stadt, Bibliothek
У – unter
Ф – fertig, vier, Phase
Х – hart, Honig, ich
Ц – Zahn, Cäsar, Platz
Ч – Deutsch, Cellist
Ш – Schiff, Chance
Щ – Stein
Ъ – Bruder
Ю – zwölf, Goethe
Я – Jacke

**ПРИБЛИЗИТЕЛНИ ФРЕНСКИ
ЗВУКОВИ СЪОТВЕТСТВИЯ**

А – avoir
Б – balle
В – vie, wagon
Г – garder, ghetto, second
Д – désir
Е – frère, veine, paire
Ж – geste, jambe
З – rose, zébre
И – ici, style, naif
Й –
К – carotte, coq, kilometre
Л – lac
М – marché
Н – nez
О – effort, gauche, eau
П – politesse
Р – robe
С – ciel, garçon, scène, possible
Т – tulipe
У – ours
Ф – fermer, photo
Х –
Ц – tzar, tsar
Ч –
Ш – chocolat, shérif, schéma
Щ –
Ъ –
Ю – suffixe
Я – yankee

МЛАДИ ЧЕШКИ МУЗИКАНТИ КОНЦЕРТИРАТ В БКИ - ПРАГА

АСЕН МИЛЧЕВ

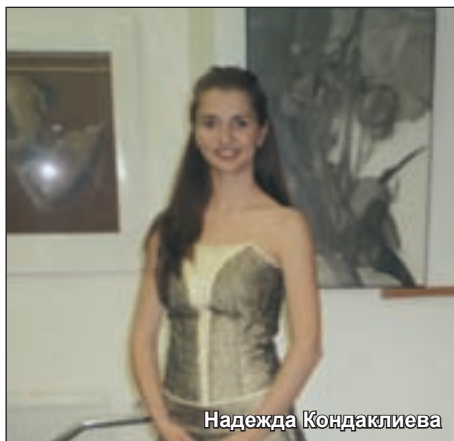
Българският културен институт в Прага и Чешкият център в София започнаха нов съвместен проект – български и чешки музиканти ще изнася последователно концерти камерна музика в двете столици като в срещите си с публиката ще споделят и впечатленията си от съответните гостувания. На 24 септември в салона на БКИ в Прага се осъществи първата изява от този цикъл – концерт на младите, но придобили вече и международна извесност чешки изпъл-

нители Якуб Новак, виола, носител на европейската музикална награда „Густав Малер“ и на други музикални отличия, и Петр Пополка, пиано. В програмата им бяха включени произведения от Й.С. Бах, Р. Шуман, Д. Шостакович, М. Брух, както и собствена композиция на П. Попелка, посветена на Шостакович. След постигнатия успех пред тукашната публика двамата музиканти очакват с нетърпение и гастрол си пред музикалните среди в София, където ще изпълняват и произведения от български композитори. ■

БЪЛГАРСКИ КУЛТУРЕН ИНСТИТУТ

Надежда Цанова

Надежда Кондаклиева

Веселин Михайлов

През октомври в Българския културен институт в Прага се проведе концерт, в който участваха студенти от Държавната музикална академия. Какви са мечтите на младите български музиканти, откога се занимават с музика и какво им дава контактът с публиката? С тези въпроси и някои други се обърнах към трима от младите изпълнители.

ОБИЧАМ ДА ФЛИРТУВАМ С ПУБЛИКАТА, казва младият баритон Веселин Михайлов

Веселин Михайлов притежава прекрасен глас, но природата го е надарила и с уменията да флиртува с публиката. Неговото изпълнение беше едно предизвикателство за слушателите в Българския културен институт.

Откога се занимавате с пеене?

Като певец ме откри моята майка доц. Мария Белчева, която е преподавател в Националната музикална академия и в същото време е щатен солист в Софийската опера. Това стана съвсем случайно. Кандидатствах фармация и не влязох. Смятах пак да опитам, но открих, че моето призвание е операта и че се чувствам най-добре на сцената.

И за две години майка Ви успя да Ви направи певец?

Да. Сега съм трети курс в Академията.

Какви са Вашите участия?

Два пъти съм пял в къщата на Борис Христов в София, както и в Еврейския дом. Това лято имах два спектакъла в Бургаската опера. Пях Силвано в „Бал с маски“. Пях съм и Чепрано в „Риголето“ във Враца.

Как възприемате публиката и как я чувствате?

Контактът с публиката за мен е много важен. Аз не само пея, но и общувам с нея. Обичам да флиртувам с публиката, да се закачам с нея, да я предизвиквам. Сцената - това е мой дом.

Какви са мечтите на един млад български певец?

Да се реализирам с оперното пеене и да достигна оперния Олимп.

Имате ли любими певци?

Майка ми за мен е пример за подражание.

Как оценявате днешния концерт?

Концертът беше превъзходен. Публиката беше много топла и много добре настроена.

Какво бихте пожелали на нашето списание „Българи“?

Намирам, че списанието ви е много качествено. Желая ви все повече да се четете не само от българи, но и от чехи. И най-добри пожелания за вашите читатели и на хората, които го списват.

ДА СЪМ ЩАСТЛИВА С ТОВА, КОЕТО ПРАВЯ, такава е мечтата на сопрана Надежда Кондаклиева

Надежда, откога се занимавате с музика?

С музика се занимавам откакто се помня. Пеех и свирех на различни инструменти. Моите родители са се занимавали любителски с музика. Още от детската градина съм солистка. На 16 години започнах да ходя на уроци при Мария Рокас, която е преподавател във Варненското музикално училище. Сега съм в Академията в класа на проф. Илка Попова.

Какво ви дава музиката?

Музиката ми дава много емоции и ме събира с хора, които са чувствителни и чисти

по душа. В същото време ми дава и тъга. Много работа се изисква, за да стане човек добър певец.

Коя роля мечтаете да изпълните на сцената?

Все още не съм изградена певица и не зная коя роля ще ми подхожда най-много, но по принцип харесвам светлите, лъчезарни роли. Не обичам драматизма.

Какви са мечтите Ви?

Бих искала да пея на най-големите оперни сцени. Но искам да имам бъдеще като оперна певица и в България. И най-вече - да съм щастлива с това, което правя.

НЕ МОГА ДА ЖИВЕЯ БЕЗ МУЗИКА, споделя младата обаятелна пианистка Надежда Цанова

Откога свирите на пиано? И защо си избрахте да свирите на този инструмент?

Родителите ми ме насочиха към пианото. Свиря от петгодишна възраст. Имах много добър преподавател в родния си град Казанлък - г-жа Елена Юлиянова. Тя ме подготви и за приемните изпити в Академията. Сега уча при проф. Стела Димитрова.

Кои композитори обичате най-много?

Най-много обичам Лист, Скрябин и Шостакович. Но може да се каже, че обичам да свиря почти всичко.

Какви са планове Ви за близкото бъдеще?

Надявам се да завърша успешно магистратура и след това да специализирам в чужбина.

Какво Ви дава музиката?

Не мога да живея без музика. Аз съм закръмена с музика и тя е мой живот. ■

ОФИЦИАЛНО ПОСЕЩЕНИЕ НА НИКОЛА САРКОЗИ В БЪЛГАРИЯ

Френският президент беше посрещнат в България като герой и бе награден за големия му принос за освобождаване на медиците в Либия с орден „Стара планина“

ПО МАТЕРИАЛИ ОТ ПЕЧАТА, СНИМКИ: АРХИВ

По покана на Георги Първанов през октомври на официално посещение в България беше френският президент Никола Саркози. С него пристигна и именитата певица Силви Вартан, която го придружаваше по време на визитата. Гостите бяха посрещнати на площада пред храм-паметника „Св. Александър Невски“. След като двамата президенти поднесоха венец на Паметника на Незнайния воин, Саркози наруши протокола, като се ръкува с хората, които бяха дошли да го посрещнат. „Вълнуващата среща бе помрачена само от липсата на съпругата на Саркози – Сесилия, чиято роля в освобождаването на медиците предизвика буря от критики във Франция“, писа Франс прес. По-късно президентът Георги Първанов награди Никола Саркози с орден „Стара планина“ заради заслугите му за освобождаването на медиците, които бяха осъдени на смърт в Либия.

След срещата на двамата президенти Саркози разговаря със студенти в Софийския университет. Лекцията си пред студентите той започна с думите: „Да живее България, да живее Франция, да живее Европа“. „Европа трябва да ви даде мястото, което заслужавате. Вие сте европейци, а не чужденци, и би било срамно тя да не ви приеме в лагера на свободата“, каза още френският президент. Той не пропусна да отбележи и негативното си отношение към присъединяването на Турция към Европейския съюз.

Държавният глава на Франция имаше среща и с премиера Сергей Станишев. В Министерския съвет Никола Саркози уговори споразумение за покупката на 4 корвета. До края на годината ще бъде изготвена рамка на договор за покупката на военните кораби. Когато споразумението се ратифицира, във Варна ще бъдат разкрити около 2000 работни места по офсетната програма на договора. Стойността на сдел-

Сесилия и Никола Саркози

ката възлиза на близо 750 милиона евро. Българските приятели са благосклонни и за внедряване на френска атомна енергия в България, съобщил още Саркози. Френската фирма „Арева“ участва в проекта за изграждане на АЕЦ „Белене“.

ФРЕНСКИЯТ ПРЕЗИДЕНТ ИМАШЕ СРЕЩА С ОСЪДЕНИТЕ В ЛИБИЯ МЕДИЦИ

Той разговаря с тях в резиденцията на френския посланик в София. „Благодаря от сърце, че ви виждам тук. Радвам се, че именно самолетът на Сесилия ви доведе в България. Нейната намеса бе забележителна и определено решаваща, но в същото време аз искам да отдам уважението си към Фереро-Валднер и председателя на Европейската комисия Жозе Мануел Барозу“, каза френският президент. „Вие страдахте много и Франция желае сега да бъдете наистина щастливи, да се възстановите, да мислите за бъдещето и да забравите кошмара. Ние ви обичаме“, допълни Никола Саркози. Ашраф подари на френския президент българското знаме. Кукла с родопска носия му даде Валентина Сиропуло. Сестрите направиха и специален пода-

рък за Сесилия - икона на Света Богородица. „Нека Господ я пази, както тя нас“, заяви Валя Червенияшка. Извън сянката на Сесилия България посрещна Никола Саркози с всички почести, които се дължат на онзи, който се смята за „освободител“ на медицинските сестри, щастлив епилог на едно дело, за което френският президент искаше да даде пример на „солидарна“ Европа, коментира АФП.

НИКОЛА САРКОЗИ ДАДЕ ИНТЕРВЮ ЗА „СТАНДАРТ“, „ТРУД“, „24 ЧАСА“ И „СЕГА“

На въпроса как Франция успя да върне медиците в България и как се е родила идеята да се изпрати първата дама като посланик пред либийските власти, той

отговори: „Държа да ви припомня, че успехът бе постигнат единствено защото бе плод на колективни усилия: Европейската комисия, като започнем от председателя й Жозе Мануел Барозу и комисарят Бенита Фереро-Валднер, но също така и държавите членки на ЕС и по-специално германското и португалското председателство, и естествено самите българи. Те се мобилизираха по впечатляващ начин - както политическите власти, така и българското гражданско общество.

Силви Вартан и Никола Саркози

Никой обаче не може да отрече, че усилията на традиционната дипломация бяха останали прекалено дълго напразни. Тогава реших, че е настъпил моментът да променя метода и да се намеся лично в този случай, и то по различен начин. Обсъдихме със Сесилия ролята, която тя би могла да изиграе. Надделя така очевидният хуманитарен аспект. Сметнах, че казусът си заслужаваше да поема политическата отговорност, дори това да не беше лишено от рискове. Смятам, че е необходимо да се поемат рискове, когато толкова важни принципи като справедливостта и достойнството на хората са потъпкани, когато всеки изминал ден в затвора е генерирал толкова физически и морални страдания. Смятам, че присъствието на Сесилия бе решителен коз при воденето на преговори-

те. Във всички случаи то улесни създаването на директен и личен контакт с полковник Кадафи.

За останалото, преговорите с либийците се проведоха на съвсем ясна основа: или страната им остава настрана, като не освобождава медицинския персонал, или отново намира полагаемото ѝ се важно място на международната сцена. Още повече че имаше пълно съгласие с либийските власти относно факта, че драматичното положение на заразените деца и на техните семейства трябва да бъде взето под внимание. Това улесняваше сериозно търсенето на изход. Франция, която с няколко други свои партньори вече бе приела около 150 либийски деца, се ангажира с други партньори да участва в привеждането на болницата в Бенгази в съответствие с европейските стандарти.“ ■

Георги Първанов и Никола Саркози

ГЕОРГИ ПЪРВАНОВ, ПРЕЗИДЕНТ НА БЪЛГАРИЯ

Страната ни дължи изключително много за приноса на Франция към финалните усилия при освобождаването на българските медици, които бяха осъдени в Либия. Това бе една голяма европейска проява на солидарност. Искам да отклоня всякакви съмнения, че зад освобождаването на медиците стоят други мотиви. Радвам се, че разговорите ни не бяха обърнати назад, а бяха свързани с параметрите на съюзничеството между нашите две страни. България ще участва активно в дебатите по конституционния договор на Европа, разширяването на съюза, енергийните проблеми и други. Никола Саркози има много активна роля в общоевропейския план. На Европа е необходима силна личност като френския президент, за да може ЕС да функционира все по-добре и да решава освен своите и проблемите на другите.

Намерих разбиране в лицето на Саркози страната ни да отстоява правото на запис „евро“ на общоевропейската валута, което ще бъде шрих в българската и европейската идентичност и ще бъде знак за европейската общност, където страната ни представлява славянската общност.

НИКОЛА САРКОЗИ, ПРЕЗИДЕНТ НА ФРАНЦИЯ

България никога вече няма да бъде сама. Когато страната бъде изправена пред някакъв проблем, подобен на този с медиците в Либия, всички 27 страни ще застанат зад нея и ще бъдат солидарни. Българските медици, които бяха в либийски затвор, не са просто българи, а европейци. Трагедията на сестрите е трагедия на цяла Европа и на цяла Франция. Освобождаването на българските медици бе решено още при първата визита на моята съпруга Сесилия в Либия. Българските медици не са отговорни за случая, но ние трябваше да се погрижим за тези деца. Съвсем скоро едно от тях бе прието в болница в Марсилия. Вие сами извоювахте свободата си, така че днес никой не може да ви слага във втора категория в Европа. Вие сте равни на всички. Страната ми иска да предостави сигурност по договорите за отбрана, които ще бъдат подписани.

МИТРОПОЛИТ КРИЩОВ

КОРЕНИТЕ НА ЧЕШКАТА НАРОДНА ИДЕНТИЧНОСТ СА В ПРАВОСЛАВИЕТО

ТЕКСТ: ИВАН ИВАНОВ, СНИМКИ: ИВАН ИВАНОВ И АРХИВ

Митрополитът на Чешките земи и Словакия и архиепископ на Прага Крищов ме посрещна на вратата на представителната вила, в която се помещава седалището на Чешката православна църква в пражкия квартал „Стрешовице“, точно в уговорената минута. От първата секунда, в която го видите, имате чувството, че достойнството и ерудицията, които лъхат от стройната му фигура, са пряко пропорционални на важността на заеманата от него функция. След уводните му приветстващи думи на чист български език и предложената малката чашка за добре дошли, натиснах бутона на диктофона, който по-късно не ми се искаше да спирам. Интересните теми за разговор, които намерихме с митрополит Крищов, бяха толкова много, че не можах да се поберам нито на касетата, нито на следващите четири страници.

Израснал сте в страна и в обкръжение, където доминира католическата вяра. Въпреки това още като двайсет и една годишен сте ръкоположен за дякон и свързвате живота си с православната църква. Защо точно със нея?

Аз от малък като че ли съм имал божията благословия и някак съм бил предопределен за това. Още като дете баща ми ме взимаше със себе си на литургия в православната църква на Олшанските гробища. Това за мен винаги беше едно много голямо духовно преживяване и винаги там намирах сам за себе си потвърждение на това, че съществува бог, има небе, има ангели. Когато хората започваше да пее, аз не виждах пред себе си пешци личности, а имах чувството, че чувам хор от ангели, които се спускат от небето. В православния храм има една неописуема и задушевна атмосфера, която не можете да намерите в друга църква. Изпитвам голямо уважение към всички християни и имам много приятелски, дори братски контакти с представители на други църкви. Контактувам с епископи на римо-католическата църква, с протестантски и евангелистки духовни лица. С патриарха на чешко-хуситската църква се познаваме много отдавна. Дори църквите, в които служехме като млади свещеници, се намираха една срещу друга на улица „Реслова“. Излизахме заедно от метрото, поздравявахме се и всеки тръгваше по другата страна на улицата. Нашите добри взаимоотношения се запазиха през всичките тези години. Сега той е патриарх на Чешко-хуситската църква, а аз митрополит на Православната църква в Чехия и Словакия. И в това виждам и някакво божие послание, бог ме е водил винаги към това да уважавам всички хора, всички християни и други религии, и въпреки всичко да съм православен, да запазя своето вероизповедание. И аз винаги съм чувствал, че мога да бъда само православен и нищо друго.

Знаете ли, през последните години има такива тенденции и предложения човек да се моли като екумениците – с една универсална молитва. Само, че аз не съм израснал с католически или протестантски молитви. Зная началото на някои от тях, но за мен няма нищо по-красиво от молитвата, която направо къса сърцето – „Господи помилуй“. Това е типично за православието – то е много толерантно към останалите религии, но същевременно никой не може да очаква, че то може да се нагажда към други религии, защото би изгубило своята идентичност.

И вашите родители ли са израснали в среда на вярващи православни?

Да, те бяха свързани още от началото на миналия век с традициите на Саватийовото течение в чешката православната църква. По-малкото от двете течения в православната църква, което по-късно нямаше подкрепа от държавата. Владиката Саватия идва от Константинопол през 1923 година и има най-големи заслуги Чешката православна църква да получи статут на автокефална църква и нейната самостоятелност да бъде призната от Вселенския патриарх, от руския, българския, йерусалимския и останалите православни патриархати по света. Затова всички православни вярващи, включително и българските православни братя вярващи на територията на Чехия, Моравия и Словакия териториално и канонически принадлежат към местната официално призната православна църква. Първият председател на Чешката православна църква е бил българин, а спомням си от годините още преди 1989 година, когато бях свещеник в град Табор, че българските вярващи са били винаги много всеотдайни. Аз винаги дълбоко съм уважавал българския народ за неговото топло отношение към делото на братята св. св. Кирил и Методий, с което никога не са правени компромиси. Дори по времето на комунизма това беше държавен празник и съм виждал снимки как Тодор Живков е заедно с дядо патриарх Максим и заедно махат на манифестиращите хора, и си мислех, как една социалистическа партия се гордее

с това, че е православна и се гордее с делото на св. св. Кирил и Методий, а у нас винаги е имало някакви проблеми с това.

Интересно е, че дори и сега след 1989 година, когато денят на св. св. Кирил и Методий е официален празник и в Чешката република, отношението на властите и на обикновените хора към наследството на св. св. Кирил и Методий е все още много по-различно от това на хората в България?

Разбирам ви много добре, какво искате да кажете и ми е много мъчно, че е така. Мое мнение е, че това има връзка с политическата ориентация на Чешката република след 1989 година, която се ориентира изключително към Западноевропейската култура и история и се опитва да намери стопроцентова идентификация в историята на Западна Европа, което разбира се исторически не е възможно. Ние винаги сме стояли на границата на славянския свят и стотици години наред сме се бранили срещу германските експанзии на териториите на чешкия народ и по-нататък на Изток. Дори движението на хуситите

намира опора в православната църква и става част от него. За съжаление не се стига до това, осемдесет процента от чешкото население да бъде обявено за православно от патриарха в Константинопол. Когато хуситите предприемат официални стъпки за това и Константинополският патриарх трябва да дойде в Чехия, Константинопол и цялата Византийска империя падат по турско владичество. Много от символите на Хуситската църква, като потира например са взети от православието. За разлика от католическата църква, която символично приема тялото божие под формата на евхаристията и забранява да се пие от потира, хуситската църква приема кръвта божия под формата на червено вино и тялото божие като квасен хляб, както е в православната църква. Йеронимус Пражки е пътувал на Изток и е бил запознат с практиките на православната църква. Въвел ги е със съгласието на учителя Ян Хус в хуситската църква, която е имала и до днес има много общи неща с православната църква. Това е било още преди Схизмата – голямото разделение на Източ-

ната и Западната църква през 1549 г. И преди тази дата Източната и Западната църква са имали своите специфики. Западната църква чак до 60-те години на миналия век забраняваше богослужението на друг език освен на латински, а светите Кирил и Методий са успели да отхвърлят тази догма и да защитят във Венеция, а после в Рим възможността да се молим и на други езици освен на латински, еврейски и гръцки.

Спомням си едно изказване на бившия министър на културата – Милан Ухе, който напълно сериозно предупреждаваше да не се празнуват прекалено много Кирил и Методий, защото това отвежда ло чешкото общество прекалено много на Изток.

И това е политическо изказване. Истината е, че основите на чешката и словашката

народна идентичност ги дължим на Кирил и Методий, които ни отвориха очите и донесоха евангелието. Първите наши мъченици като св. Вацлав и св. Людмила са намерили път към вярата, защото са разбрали посланието на светото писмо благодарение на това, че е било на славянски език. Ако то бе останало на латински, който трудно са разбирали тогава и владетелите, а обикновените хора изобщо не са познавали, не се знае каква би била съдбата на цялото славянство. Самият факт, че първата църква в Прага – „Света Богородица“, е била православна и е била съборена и изравнена със земята заедно с много други храмове в Микулчице и Ухерске Храдище, говорят красноречиво за ненавистта на латинските духовници, които са изпитвали страх от това колко силна е била обичата на хората към православната вяра. В Микулчице са били разпръснати на различни страни дори

и камъните от основите на църквите. Ако не е бил един местен учител, който получава насън видение и започва да прави разкопки с помощта на учени като професорите Кланица и Поуличек, днес нямаше да знаем дори къде са се намирали тези единайсет храма. Много се радвам, че имам тази чест и по покана на българския посланик Здравко Попов тази година на 24 май лично отслужих православна литургия в Микулчице, на която традиционно присъстват много вярващи, сред които преобладават българите.

Ще се върна още малко назад към чешката история. Има ли доказателства за това, че за определен период от време в Чешките земи се е писало на кирилица а не на латиница?

Да, разбира се. Чешките славяни са започнали първо да пишат на кирилица. Намерени са в Киев ръкописи - така наречените „Пражки фрагменти“ и „Киевски листи“. А във Франция, в катедралата в Рен, евангелие от XI век, което е написано на кирилица в Сазавския манастир. Този ръкопис, а това е исторически доказано, е взет от свети Прокоп Сазавски и по време на хуситските войни е отнесен в Константинопол, за да докаже на патриарха, че духовните корени на чешкия народ са в православие. Патриарх Фотиус Мегас и целият синод разбират, че става въпрос за мисионерското дело на свети Кирил и Методий, и виждат този ръкопис от XI век дават своята благословия и признават чешкия народ за православен. Както казах по-рано, този акт остава неосъществен.

След дълга обсада Константинопол е превзет от турците, но не със сила, а чрез споразумение, което включва свободен достъп до морето и до корабите. Част от наетите бранители на града по време на дългата обсада, сред които е имало и венецианци и генуезци, при своето изтегляне взимат със себе си ценни предмети. Евангелието пътува първо до Генуа, а оттам до Франция. В катедралата в Рен са се събирали различни религиозни ценности и когато виждат това старо и прекрасно илюстрирано евангелие, разбирайки неговата ценност, се стига дори до там, че френските крале започват да се заклеват пред него при встъпването си на трона. Не са знаели, че това е кирилица, смятали са, че това е старо Сирийско евангелие, написано на един от старите езици – пешит.

Каква е по-нататък съдбата на това евангелие ?

Много интересна. Преди Първата световна война руският посланик е на посещение в Рен, и когато му показват ценните предмети от колекцията на катедралата, между тях е и евангелието. Той започва без проблеми да чете в него и присъстващите около

него изпадат в шок. Не могат да повярват, че това е старославянски език, на който той се е учил още в училище. Мистерията около евангелието е разгадана, но по време на войната катедралата в Рен е обстрелвана и тежко засегната, много от ценните експонати са ликвидирани, а между тях е и евангелието. Но за щастие, още преди това е направено факсимиле и това копие може да се види днес на микрофилми. Това е едно от най-важните доказателства, че в Чехия до края на XI век се е пишело на кирилица.

В каква ситуация беше Чешката православна църква преди 1989 г., тогавашният режим не гледаше ли на нея малко по-благоклонно заради историческите ѝ връзки с Русия?

Не, точно обратното. Знаете, че руската православна църква бе почти изцяло ликвидирана от комунистите. Едва преди началото на Втората световна война нещата малко се поуспокояват. След войната нашите връзки с Руската православна църква са много добри. Ние започваме да изпращаме наши студенти, които са строго следени и проверявани, за да следват в Москва Духовната академия. Православната църква попада по този начин много по-често в обсега на вниманието на тайните служби и е много по-уязвима, често контролирана и е по-лесен обект за политически манипулации и от съветска и от чешка страна. През

50-те години едно от теченията в гръцко-ортодоксалната църква, наречено униати, застанало по време на войната на страната на Хитлер в Украйна, в стремежа си да се спасят по някакъв начин, молят държавата да бъдат присъединени и официално регистрирани като част от Чешката православна църква. Въпреки протестите на тогавашния владика, който веднага е уволнен и преждевременно пенсиониран, с цел да дискредитира по-късно православната църква, режимът прави тази регистрация. Такива опити са правени многократно. Въпреки слухове, че православната църква е привилегирована и толерирана от режима повече отколкото другите църкви, на практика е точно обратното.

Какви са приоритетите на Чешката православна църква в момента?

Пражкият архиепископ и митрополит на Чешките земи и Словакия **КРИЩОВ** е роден през 1953 година в Прага с гражданското име Радим Пулец. През 1974 година е ръкоположен като дякон, а по-късно и като свещеник. Името Крищов приема през 1985 като монах към пражкия катедрален храм. Следвал е Пражкия хуситски духовен факултет, православния духовен факултет

Ние имаме една голяма болка от години. Имаме пет православни храма в Прага, но почти всички са много малки и вечно препълнени. Изпитваме нужда от нови места, където можем да се молим, а и да провеждаме богослужение. Построяването на нов по-голям метрополитен православен храм, в който ще се срещат и различните православни малцинства в Чехия, като сръбското, руското, гръцкото, българското, грузинското и други, е проект, за който вече сме говорили с господин кмета П. Бем, който обеща съдействие за получаването на парцел. Имаме вече подадена молба в кметството на Прага - 10 за място около парка, който се намира близо до спирката Страшницка на метрото. Искаме да построим и библиотека, и изобщо да се грижим за нуждите на нашите вярващи много по-цялостно, отколкото до момента. ■

в Прешов и Московската духовна академия. През 1987 завършва с титлата доктор по философия университета в Атина. През 1988 е ръкоположен като Оломоуцко-Бърненски архиепископ, а през 2000 година е избран за архиепископ на Прага и Чешките земи. На 28. 5. 2006 г. тържествено е въведен в длъжност (интронизиран) митрополит на Чешките земи и Словакия.

МАРИУС КУРКИНСКИ И „СЪТРЕСЕНИЕ“

Моноспектакъл на Мариус Куркински по разкази на Николай Хайтов

ТЕКСТ И СНИМКИ: НАТАЛИЯ БОЯДЖИЕВА

За двукратния носител на най-голямото театрално отличие на страната – Аскеер, министърът на културата Стефан Данаилов казва следното: „За Мариус Куркински вече е излишно да се говори. Той е явление без аналог в родното театрално изкуство – невероятен талант и творец.“

Преживяването беше невероятно. „Сътресение“ – моноспектакъл на Мариус Куркински по разкази на Николай Хайтов, бе представен от Пловдивския драматичен театър. На сцената не беше Мариус, а истински старци – герои на Хайтов... В едно интервю на големия писател открих следните споделени размисли и някак не се изненадах от духовното родство между него и го-

лемия актьор: „В една или друга степен аз участвам в съдбата на всички създадени от мене герои. „Чутото и виденото“ обикновено така се смесва със собствените преживявания, настроения и възгледи, че е мъчно да разграничиш кое е чуждо и кое твое. Аз винаги се стремя да се слея с героя (с прототипа)“. А ето какво разказа Мариус за своите творчески търсения:

Как работихте върху „Сътресение“?

Това, което изисква от мен като начин на живот спектакълът „Сътресение“, е да бъда в кондиция, за да го изпълнявам. Реших, че не мога едновременно с него да репетирам, да речем, текст от Бомарше, който е съвсем друга част от мене, и много пъти да презареждам. Да живея с мисълта, че утре ще има представление, ще говоря тези думи – тази мисъл почна да ме побърква. Прекратих репетициите, извиних се на хората и се впуснах само в изпълнението и в обучението за изпълнението на спектакъла. Нарочно си поставих тази цел – да играя много пъти представлението – от ноември до сега то е изиграно 63 пъти. За един сезон това е много. Много пъти трябва да презареждаш, много пъти трябва да преоткриваш представление – и себе си. Така че в момента съм далдисал само в това и съм отдаден само на този спектакъл... Не само на сцената, а и извън нея аз няма да се успокоя, докато не приключи неговото последно представление.

Усетих – отговорността е огромна за това актьорско изпълнение и ти си в едно трескаво състояние на ученик пред изпит непрекъснато. Пак казвам – това е тип упражнение, което аз избрах за този сезон и ще отида до край.

Не ви ли беше мъчно за работата в екип?

Като играя, естествено, много ми е мъчно за репетициите с актьори, но те са вече лукс за мене. Защото те са наистина нещо прекрасно – идват хора – те да те обучават, те да ти говорят, заедно да създадете нещо – това е невероятно. Тая самота, която ме изпълва в личния ми живот, тогава тя бива прекратявана. А пък моноспектакълът си остава едно самотно пространство, едно твое естетично, вътрешно нещо, което така или иначе не ти дава мира... Там са и твоите най-лоши помисли... Но първо искам да приключа със „Сътресение“, да го изпълня така успешно, до края на този сезон имам още 7-8 представления и след това ми предстои да го заснема. Ще преценя дали още ще го играя другият сезон, защото наистина изпълнителското изкуство в театъра изисква тотално отдаване, и ако почна да поставям, просто не трябва да играя... Така съм решил категорично – ще ги разделям нещата. Но със сигурност искам да правя и режисьорски неща. Като приключа изпълнението на „Сътресение“, така ще се освободя от този спектакъл, но май че няма да е скоро. Аз така или иначе още нямам текст за режисьорска работа, който да е неотложен...

Как ви обсебва един текст? Работихте върху Хайтов дълго време. На някои този избор им се вижда екстравагантен – те смятат, че този автор е забравен...

Реших да правя Хайтов като контра на всичко, което досега съм правил като тип текст. Във всичките ми текстове досега героят, човекът, който съм играел, е бил представен като някой, пред когото стоят хиляди възможности за избор на мислене, за избор на живот, за избор на чувственост едва ли не, даже за някакъв каприз във всичко това. Някакси този съвременен човек, когото представявам, ми е малко опротивял в тази си слепота, в която си мисли, че има всякакви възможности да бъде какъв ли не тип човек. Това го ограбва и много често го погубва.

Исках текст, който не е разсъждение върху себе си, не е блудство със себе си и с мисълта, а е просто поставени пред свършен факт хора от живота, които не страдат от това, а са се приспособили, открили са в това една мъдрост и чрез нея са проумели целия свят... В трите разказа винаги един човек намира нещо малко, през което прекарва целия си мироглед и цялото си съществуване. От тук нататък като открие една истина, той ѝ се посвещава и с нея живее до края на живота си, както да речем, в разказа „Петлите“. Ето този човек, който е открил, че следва и едното, и другото – и доброто, и злото, и ти си по средата... Харесва ми това как тези твърди хора не се жалват нито веднъж, а само така ти казват, общо взето, научени неща – това са думи наистина за спасение, само неща, които могат да ти помогнат. И тези хора – от това поколение – са наистина такива. Посвещавам го на моите си баба и дядо – това е в основата на спектакъла, аз така тръгнах към него. Ние имаме едно прекъсване на връзките, особено в тази възраст – аз като отидох да уча в София, те останаха на друго място, в едно село.

И ние, някакси, не послушахме тези хора в последните им дни. Не се вслушахме в тях, последните неща, които можеха да ни кажат, ние не ги чухме, загледи в себе си, в егоизма си, забързани... И едно поколение българи си отиде нечуто от нас – точно в тези години – 90-те. Не че те можеха да кажат някаква мъдрост или нещо кой знае какво, просто детайли от живота им да знаехме повече, спомени да бяха ни разказали, забравени неща – това щеше да ни бъде полезно. Имах носталгия по това, изпитвах вина, че съм изгубил това, че съм прекъснал някаква такава връзка, лична, много близка – че тези хора съм ги изтървал, че съм ги изпуснал, че нещо не са ми казали... Каквото си спомням, всичко ще го събера за тях и мисля да правя за детството си филм. Но това ще бъде по-нататък... Защото там аз открих и театъра – те и това търпяха, там и театър се правеше на всичкото отгоре... След това пък на някакво погребение се отива – беше много интересно. Цяло лято общо взето, това се правеше...

И имам чувството, че в младостта много се опорочих, много се изгубих като човек. Театърът не можа да ме научи да стана добър човек и някакси ми стана тежко напоследък и исках да хвана някакъв такъв текст. А Хайтов е правил точно това – той се е занимавал със събирането на такива изповеди, които – къде ще ги намериш, къде ще ги намериш?! Аз го харесвам и като писател, чел съм всичко негово почти.

Как избликна формата на театъра?

В тези разкази има нещо особено – този човек наистина има сериозна мисия. Намерих разказа „Сътресение“ – той не е известен, той е от „Хвъркатото корито“

/1976 г./, не е от „Диви разкази“ (1967 г.). Чел съм ги неведнъж, но не знаех как да ги направя на театър. Свикнал съм с кинообразите им, където те живеят. И този разказ за един малък проблем в едно малко село, разказан по един много жив начин, ме плени и това ми беше една малка вратичка към Хайтов. Просто го проумях с един малък разказ. Нещо не толкова известно, значимо и коментирано. Видях хумора му. И веднага избликна формата на театъра за мен – като прочетох „Сътресение“.

През 2004 си казах: „Почвам „Сътресение“, вторият разказ ще е „Страх“, а третият – „Засукан свят“. Това беше лятото на някакъв чудовищен ад, който преживях. Всяка вечер се прибирах, всяка вечер започвах да уча текста, почти го научавах и – всяка сутрин се отказвах – от страх, че няма да мога да намеря ключа, че прекалено лично тръгвам, имам много угризения... През 2005 пак тръгнах за Пловдив, отидох там, върнах се от страх – като видях театъра, уплаших се, тръгнах си. След това направих „Кървава сватба“ в Пловдивския театър. Там работата с актьорите ми даде много кураж и не се усетих как месец след това изкарах „Сътресение“. Може би това ми помогна, че бях в сградата на театъра – когато съм в нея, всичко е съвсем различно, аз съм малко по-смел, по-нормален, по-спокоен човек.

Това е едно представление, което работих най-режисьорски. За пръв път си направих абсолютна постановка, абсолютен мизансцен. Аз нямам празна секунда тук без задача, предварително поставена от режисьора. Нямах никакво време и не можех да си позволя да очаквам вдъхновение, което да ми даде точната импровизация и реших

да изпълнявам само режисьорски задачи, които си поставям - и това много ми помогна. Усетих как симбиозата между актьорската ми работа и режисурата дава реален резултат.

Заснетата версия театрална ли ще бъде или киноформа?

Това няма да бъде ново произведение. Ако се прави на кино, трябва да бъде игрален филм. Не, мен ме интересува само да бъде документиран спектакълът. Мисля, че е по-добре. Тези три разказа не случайно не са правени на кино никога, защото словото в тях е истината, словото е действие, колкото и парадоксално да звучи. Много искам да направя кино и това ми е голямата мечта, ще се обърна към него, но не бързам, защото за там се иска една друга компетентност, каквато все още нямам. Издирвам някакъв по-сериозен сценарий, по-добра история, наистина ми е необходимо много да съм убеден в разказа. Не искам да правя опит, мисля, че нямам право на опит!

Имам идея да направя спектакъл с трупа

като режисьор, в който и да участвам – това е нещо също много трудно. Правил съм това в „Дванайсета нощ“, където не беше сериозно и не се получи. След това се случи да вляза в „Кралят елен“ на Народния театър за един гастрол в Петербург и там получих награда за главна мъжка роля и за режисура.

Огромната енергия с която владеете публиката – откъде идва тя?

Тази енергия е нещо, което за актьорското изпълнение е задължително. Наблягам на този термин – „интерпретация, актьорско изкуство“. Малко се плаша, че тези неща отиват на втори план при съвременния театър в много агресивната режисура. Харесвам агресивната, твърда, сериозна режисура, но много искам тези режисьори да не изпускат един важен момент – че актьорите губят отговорност от това, че са поставени в някаква концепция, в някакви ниши. Губят отговорност да концертират, да изпълняват, да свирят на своите инструменти, да създават това актьорско изкуство. Малко изчезва този риск, тази болка на

самото изпълнение на една роля. Актьорското изпълнение винаги трябва да бъде свръхпреживяване с цялата енергия, на която си способен. При всички случаи публиката трябва да има 5-6 секунди на пълно сливане със свръхенергията ти. Ако липсва „дуенде“ в една роля, в едно изпълнение, ако този дух не пристигне и неговото режещо крило не се усети как изсвистява в салона един път в изпълнението, то нещата отиват към една чиновническа функция на актьора. Така че тази енергия е задължителна. За това идват хората в театъра – за тази среща, за този миг, бягайки от телевизията, бягайки от разговора с друг човек навън, от информацията, която сега можеш да получиш навсякъде... Театърът ще си остане място, където отиваш точно за това концертно изпълнение, за да получиш живата връзка и живата любов, живото докосване – това крило да ви слее – това няма вече къде да се получава другаде. Театърът е вековно изкуство – винаги това се е случвало, това му е мисията, той си остава храм на изкуството. Едно последно убежище, където пак става въпрос за човешка комуникация, а не за технология.

Как избрахте текста?

Литературните текстове чета наистина като човек. И може би и заради това текстовете ми, които поставям в моноспектаклите, никога не са от пиеси. Това в момента ме вълнува, това ми трябва, това ме изпълва... Избирам винаги като читател, който чете за почивка и удоволствие, а не когато чета пиеси. Може би това е грешка за режисьорската ми работа. Имам някаква отговорност към театъра и винаги избирам класически текстове, но не се стремя към автентика до безобразие. За следващия моноспектакъл мисля да открия текст, който е невероятен, който дори може да не е нечие произведение, а нещо, измислено от мен... Пиша доста неща. Не съм ги публикувал, разбира се, но бих си ги позволил за моноспектакъл. ■

МАРИУС КУРКИНСКИ

(Ивайло Василев Стоянов) е роден на 15. 10.1969 г. в гр. Нови пазар. Скоро след това семейството му се премества във Варна. На 12 годишна възраст той постъпва в детското театрално студио към Драматичния театър „Стоян Бъчваров“, а по-късно – и в прочутия театър „Щурче“ на братя Райкови. Завършва актьорско майсторство в класа на проф. Крикор Азарян в НАТФИЗ през 1993г. Следва и три години кинорежисура при проф. Г. Дюлгеров.

Знаменитите му роли, които го направиха една от големите звезди на българската сцена, са през 90-те години в моноспектаклите „Дамата с кученцето“, „Дневникът на един луд“, „Дон Жуан“, „Песен на песни-

те“, „Евангелие по Матея“, „Самият човек“. Като режисьор стана любимец на публиката със спектакли като „Свекърва“ от А. Страшимиров, „Дванайсета нощ“ и „Зимна приказка“ от Шекспир, „Големанов“ от Ст. Л. Костов, „Кралят елен“ от Карло Гоци, „Рибарят и неговата душа“ по О. Уайлд и др. Носител е на много театрални отличия: Награда за главна мъжка роля и за режисура на „Кралят елен“, представен от Народния театър на Третия международен театрален фестивал „Радуга“ в Петербург през 2003г. През същата година получава първа награда и на Международния фестивал на монодрамата в Битоля. Всяко негово представление печели награда и на националните театрални форуми.

МАРКО СЕМОВ

(11. 7. 1939 - 18. 1. 2007)

„Ние сме народ, който винаги е бил по-голям от политиките си. Затова сме оцелели!“, казваше големият български народопсихолог Марко Семов

През януари ни напусна завинаги един от най-добрите познавачи на българската душевност - проф. Марко Семов. Неговите книги „За Япония като за Япония“, „Добродетелите на българина. Какви ще влезем в новото хилядолетие“, „Писма до България: Книга за търпението на българите“ и тритомната „Българска народопсихология“, оставят ярка диря в родната ни есеистика, публицистика и художествена литература. Марко Семов е автор на 57 книги, 398 студии и статии. По социалистическо време той е уволнен от БНТ, защото попитал известния актьор Леонов какво мисли за мисълта „Приехме ненормалното в живота за нормално“, която всъщност е реплика от пиеса в която играе съветския актьор. Неговата книга „За Япония като за Япония“ (1984 г.) предизвиква грандиозен скандал и е изнета от книжарниците. В нея Марко Семов описва впечатленията си от Япония, но в съзнанието на читателите неминуемо изниква сравнението между „загиващия“ японски капитализъм и светлата социалистическа действителност в България.

През 1989 г. Марко Семов е отново уволнен и свален от поста зам.-председател на Комитета за телевизия и радио и водещ на „Панорама“. Причина за това е арестът на сина му Атанас Семов в казармата, обвинен в „престъпления срещу социализма и подривна дейност в армията“ и „за обида на държавен глава“.

Творчеството на Марко Семов е изпълнено с несекащо родолюбие, но и с критичност по отношение на недостатъците на българския характер. Едно от прозренията на про-

фесора е, че „българският характер е характер на парадоксите. Характер на противоречието. Характер на отрицанието и на градежа едновременно. Характер на голяма нация и на нация, която все нещо е неуверена в себе си.“

Марко Семов бе установил, че за разлика от много други народи, които оцеляват като нации, ние оцеляваме като индивиди. Обичаше да казва, че нацията ни ще остане жива, ако запази присъщото си любопитство, и определяше несекащата жажда на българина да се образова и да произвежда духовност и култура като първостепенна българската добродетел.

Според него историята ни е низ от зависимос-

ти, които пречат на това да се осмеляваме да протестираме, и че сме изправени пред съдбовна дилема: или да приключим с търпението си пред безобразията в живота си, или то ще приключи с българската народност и с българската държава. ■

ИЗ „ДОБРОДЕТЕЛИТЕ НА БЪЛГАРИНА“

Като отскубнати от корена си вечно се люшкате между идеала и порока. Политиките ни, като изключим Стамболов, - са почти винаги неспособни да вземат самостоятелно решение, те винаги се оглеждат за чадър и чакат одобрението на Великите сили, поради това и за всяка наша национална драма е „виновен“ някой друг. На българина винаги нещо му пречи да си гледа както трябва работата, българският политик винаги вижда пред себе си тъмни сили и външни врагове, които го провалят.

Народът ни непрекъснато повтаря една грешка. Покажи му един позализан и умеещ да хвърля едри приказки кандидат-депутат и той ще го избере. Покажи му един изпечен мошеник и той ще му се довери. После, като си легне в кревата и наметне халището, тогава ще го претегля колко струва. Другите народи правят обратното - първо събличат гол кандидата, оглеждат го добре и него, жена му, че и баща му и баба му - и тогава гласуват. Така ние губим много социално време и въпреки другите си силни индивидуални качества, слабо то ни място е нашата държавност.

МАРКО АТАНАСОВ СЕМОВ е роден на 11 юли 1939 г. в село Видима, днес квартал на град Априлци, Троянско. Завършил е реална гимназия в Троян и висше икономическо образование в София. Секретар е на министъра на вътрешната търговия Пеко Таков (1961-1962 г.), след което работи като журналист във вестник Работническо дело (1962-1972 г.). До 1977 г. Марко Семов е главен редактор в БНТ и водещ на публицистичните предавания „Диалози“, „Форум“ и „Предконгресни срещи“. След като е уволнен, става шеф на редакция „Обществено-политическа“ в БНР. През 1979-1984 г. е зам.-главен редактор в „Работническо дело“. След двумесечна командировка в Япония през 1984 г. публикува „За Япония като за Япония“,

определена ка-то „първи политически пътепис у нас“. Книгата предизвиква раздразнение в Политбюро на ЦК на БКП. Изданието е изнето от книжарниците, а Марко Семов е уволнен от „Работническо дело“. В периода 1985-1987 г. е зам.-председател на Комитета за телевизия и радио и водещ на „Панорама“ до май 1989 г., когато е уволнен. В края на януари 2004 година Марко Семов влиза в Съвета за електронни медии. Марко Семов е доктор по социология с дисертация на тема „Отрицателните явления при социализма“ и доктор на филологическите науки с изследването си „Българският характер в творчеството на Захари Стоянов, Антон Страшимиров и Иван Хаджийски“. Преподавател

по народопсихология и есеистика в Софийския университет „Св. Климент Охридски“ и в Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“. Член е на Съюза на писателите, на Съюза на журналистите и на Съюза на учените в България. Член-кореспондент на БАН, член на Френската академия за литература и изкуство, на Съвета за електронни медии и на Академическия съвет на Софийския университет. Дългогодишен член на Президиума на ВАК и на Висшия акредитационен съвет. Специален кореспондент в Япония, Индия, Монголия, Турция, Гърция, Англия, САЩ. Три пъти носител на Наградата на читателите, както и на Наградата за литература на името на Йордан Йовков.

ПЕРУ И БОЛИВИЯ

ЗЕМЯТА НА ИНКИТЕ, ЛАМИТЕ И ПИСКОТО II.

ТЕКСТ И СНИМКИ: ЗЛАТИНА ЙЕРЖАБКОВА

За любителите на могъщите гледки и древните култури Перу и Боливия несъмнено са едни от синонимите на изживявания, изпълващи сърцата с превъзвисящо възхищение от природните красоти и дълбоко преклонение пред човешкия гений. Затова и не е изненадващо, че тези страни заемат челните места в списъците на ревностните пътешественици. Достатъчно е да бъдат споменати названия като Мачу Пикчу, Наска и Титикака, за да усетите тръпката от неизвестното, величественото и прекрасното. Както обаче отбелязахме още в първата част от нашия разказ, Перу и Боливия в действителност означават много повече.

На път за Арекипа, днес един от най-големите градове в Перу, отбиваме от Пан Американа, за да спрем край гробището Чаучила, принадлежащо на древна прединска култура. Малко след 19 часа е, но вече е съвсем тъмно, което засилва тръпката от зрелището, разкриващо се пред очите ни. Навремето покритите с дъски от най-здравото дърво в Южна Америка, кароба, растящо както покрай бреговете на Тихия океан, така и в пустинята, са били отворени от испанците заради нажитите, с които индианците се изпращали своите мъртви в отвъдното. Освен кости и умишлено деформирани

черепи, които са отличавали аристокрацията от обикновените простосмъртни, виждаме и добре съхранени мумии, седящи в пренатална позиция с лица обърнати на изток. Предшествениците на инките по тези места са оставяли телата на покойните естествено да се мумифицират, след като предварително са остъргвали месото от костите, върху които отново са навличали кожата на починалия. Съвършено запазени са косите на някои от мъртвите, в които са вплетени и кичури отрязани от техните близки - според вярата на индианците, по този начин те са отнасяли късче от своите роднини със себе

си. Потресаваща е гледката на мумифицираните бебета, на които в гробовете е отредено специално място, на около метър по-високо от нивото, на което са положени възрастните покойници. Логиката на тази традиция кореспондира с идеите на множество други религии, предполагащи за чистите, неопетнени от грехове създания по-ранно прераждане в следващия живот.

Към сутринта стигаме до Арекипа (2454 м.н.в.), откъдето за пръв път съзираме някои от по-известните върхове Андите: Чачани (6075 м.н.в.), Пичу-Пичу (5675 м.н.в.) и Мисти (5822 м.н.в.), един от

осемдесетте вулкана в т. н. Долина на вулканите, изригвал за последно некол-кократно през 1870 год. Настаняваме се в бивш католически пансион и след кратък сън излизаме на разходка из колониалния град. Постройките в центъра са изградени от бял вулканичен камък, откъдето произ-хожда и прозвището на Арекипа, „Белият град“. Официалното име на града пък се свързва с легенда, според която войнс-твено настроените инки искали да зав-земат тези плодородни земи. Местните жители, миролюбиви земеделци от етно-са аймара (застъпен предимно в Боливия, Перу е обитавано главно от индианците кечуа – бел. авт.), обаче не отвърнали на провокациите, с които се опитвали да предизвикат война. Тогава инките ги по-питали, дали могат да останат в техните земи, а те отговорили просто: „Аре, кипа“ (Да останат).

Испанците през 1540 год. основават тук типично колониално градче, чиято най-голяма забележителност е манастирът Санта Каталина (1579 год.). Обителта, съхранила почти непроменен първона-чалния си облик, предлага своеобразно свидетелство за живота на монахините, предимно креолки или дъщери на инди-ански началници. Не по-малко интригу-ваща е галерията с картини от школата в Куско, комбинираща елементи на къс-ното ренесансово изкуство със символи от индианската традиция и нерядко изобразяваща светците с индиански ли-ца. Идеята заложена, в необикновеното съчетание, произтича от осъзнатата роля на изобразителното изкуство като сред-ство за комуникация с народа, който не е говорел езика на своите завоеватели – именно чрез него е испанците са се опи-твали да привлекат индианците към християнството.

ВСЯКА СТРАНА ИМА СВОИТЕ „НАЙ“...

Отправляме се към Колка, един от най-дълбоките каньони в света - 3269 м. мерено от най-високите околни върхове на Андите до нивото на едноименната река, протичаща през него. Поредните възхитителни гледки, които ни предстои да видим, са терасовидни полета в плит-ките части на разтварящия се пред нас каньон, над който в ранната утрин очак-ваме да съзрем кондори в полет. Следващата ни цел е Пуно, град разпо-ложен на брега на езерото Титикака. Във височина около 4000 м. минаваме покрай стада викуни, плахи еднокопитни живот-ни, които дори за да снимате от голямо разстояние, се изисква да бъдете изклю-

чително тихи. Оново спираме след пада-нето на мрака, за да се вгледаме в небето, което за пръв път от престоя ни в Перу е изцяло изчистено от облаци, и най-пос-ле откриваме отдавна търсеното от нас съзвездие на Южния кръст.

На следващата сутрин ни предстои разход-ка с лодки по най-високо разположеното плавателно езеро в света, Титикака (3800 м.н.в). Намира се на границата между Перу и Боливия, а името му се обяснява от две теории. Първата изхожда от езика на племето аймара и допуска, че по-рано названието му се е произнасяло като Ти-тикаха, или тити - голяма котка т.е. пума, и каха – сив. И действително, погледнато от високо, езерото напомня тялото на пу-ма, и то сива, какъвто е цветът на водата. Възможно е обаче да се е произнасяло

и като Титикарха, което пък означава каменна пума. С това тълкуване се свързва легендата, според която първият инка Манко Капак е слезъл на земята стъпвайки върху скала с формата на глава на пума, намираща се на т.н. Слънчев остров.

Основна атракция на езерото са плуващите острови Урос, които индианците аймара правят от блокове от загниващи корени на дървета, които свързват с дебели въжета и покриват с тръстика. От същата тръстика, която използват и за храна, индианците строят своите домове, лодки, училища и църкви. Възникването на островите отново обясняват две теории. Възможно е предците на днешните им обитатели да са се опитвали по този начин да се спасят от нападенията на инките. Допуща се обаче и че този начин на живот им е давал, благодарение на възможността за активен риболов, единствен шанс да преживеят през дългите периоди на суша.

Продължаваме към Боливия, по-точно към Ла Пас, най-високо разположената столица в света (3600 м.н.в.), съответно най-добре предпазената от пожари, тъй като кислородът тук е три пъти по-малко отколкото на морското равнище. В града, чието първоначално име Нуестра Сеньора де Ла Пас се превежда

като Нашата дама на мира, посещаваме основните християнски храмове, в които най-голямо впечатление ни правят тяхната претрупаност с украси и преди всичко изобразенията на Богородица, напомнящи по-скоро индианската Пачамама (буквално майката земя), богиня на плодородието, чиято функция в представите на християнизираният население приема именно дева Мария.

Жените ни заинтригуват с малките бомбета, които по изумителен начин успяват да задържат на главите си без каквито и да били помощни средства. Боливийската ни екскурзоводка, внучка на един от основателите на града, ни разказва, историята на английски еврейин, който се опитал да забогатее внасяйки на безценица закупени бомбета, които от известно време вече не се носели в Европа. След неуспеха си сред мъжете, убеждава жените, че шапките са по последна парижка мода – и естествено съумява да ги продаде. Аксесоарът от своя страна по-късно се превръща в отличителен белег на националното облекло на боливийките.

КЪМ ИМПЕРИЯТА НА ИНКИТЕ

Най-голямата забележителност в Боливия обаче е друга, руините на Тиванако (Тиахуанаку), сакрален и „административен“

център на култура, предшестваша периода на инките, просъществувала от 1200 г. пр.н. е. до 1200 г. от н.е. Седмица преди да пристигнем в един от ъглите на последния, четвърти етаж от полуразрушената, по-рано седеметажна пирамида, археолозите са открили мумията на млад може би 20 годишен жрец в пренатална позиция, със злани доспехи и с малка лама в ръцете си. Усилените разкопки след това забележително откритие естествено продължават с още по-голям ентузиазъм и по време на нашето посещение. Светилищата тук са съхранени само частично. В непосредствена близост се намира колониално селище построено от камъните на унищожените от испанските завоеватели прединкски и инкски храмове. Най-добре запазено е издълбаното в земята в светилище (напомнящо по форма басейн) със стени „украсени“ с множество релефи на полу-човешки/полу-животински глави – храм, който след 1200 г. н. е. инките са използвали като календар.

Устройството на календара на инките напомнят и изобразенията върху т.н. Слънчева порта, в чийто център е изобразен върховния бог Виракоча. В средата на комплекса се намира, изваяна от монолит статуя на божество, стара 2200 г., която колонизаторите християнизират, издълба-

вайки на рамото ѝ тригълник, като символ на светата троица, божие око и кръст. Самият кръст в действителност не е чужд символ за инките. В техните представи неговия горен връх олицетворява кондора или небесния живот. Лявата и дясната му страна символизируют живота на земята, в който се уравновесяват качествата на хищника, пумата, като символ на силата, и ламата – животното, което храни и облича хората. На долната част на кръста се изобразява змията, представляваща подземния свят.

Връщаме се в Перу, където последните дни от престоя си ще прекараме в Куско, един от главните центрове на Империята на инките, на чиито основи възниква още

през 16 век испански град. По пътя към него разглеждаме паметници на характеризиращата се със своите канибалски ритуали култура Пукара, просъществувала във времето между 1500 и 1000 г. пр. н. е. Посещаваме и църквата Сан Педро, известна като южноамериканската сикстинска капела, където откриваме множество изображения на бога на слънцето. А в една от фермите за отглеждане на ламы и техните по-малки „братовчеди“ алпаките не устояваме на изкушението да погалим тези животни и да се снимаме с тях.

Самият град Куско (3360 м.н.в.) е разположен в края на т. н. Свещена долина. Над него се намира оформената като глава на

пума крепост Саксайхуаман, откъдето инките се отблъсквали нападенията на дивите племена от джунглата. Днес над Куско се издига статуя на Исус Христос, а самият град отдавна е загубил формата си на тяло на пума. Паметниците на инкската култура тук са многобройни – баните Тамбомачай, пещерите Кенко, където на времето са се извършвали обреди и предсказания, крепостта Писак и религиозния център Оятайтambo, откъдето за нашата група започва пътя към последната ни цел, едно от най-прекрасните места на планетата, най-удивителния град създаден от инките, крепостта Мачу Пикчу (виж брой 2/2007). ■

5 декември 2007 в 20.00 ч. Концерт на Валя Балканска в Прага

БИЛЕТИ

**150 крони предпродажба
в Тикетстрийм**

www.ticketstream.cz
Václavské nám. 1
Palác Koruna
тел: 224 219 146

**200 крони
в Палац Акрополис**

www.palacakropolis.cz
Kubelíkova 1548/27
Praha 3

АБОНАМЕНТ

АКО ИСКАТЕ ДА НАУЧИТЕ НЕЩО ПОВЕЧЕ ЗА БЪЛГАРИТЕ В ЧЕХИЯ И ПО СВЕТА, АКО ВИ ИНТЕРЕСУВА ЖИВОТА НА ИНТЕРЕСНИ ЛИЧНОСТИ, СВЪРЗАНИ С БЪЛГАРИЯ, АБОНИРАЙТЕ СЕ ЗА СПИСАНИЕ „БЪЛГАРИ“.
ГОДИШНИЯТ АБОНАМЕНТ ЗА 6 БРОЯ С ПОЩЕНСКИТЕ РАЗХОДИ Е 180 КРОНИ.

ПИШЕТЕ НИ АДРЕС:

o.s. VAZRAŽDANE
VOCELOVA 3
120 00 PRAHA 2 - VINOHRADY
GSM 777 196 322,
balgari@atlas.cz

Български, брой 4, 2007

Издание на българското малцинство в Чешката република
Издател: сдружение „Възраждане“, Americká 28, 120 00 Praha 2
Излиза с подкрепата на Министерството на културата на Чешката република
Регистрационен номер в Министерството на културата: E 13282
Тел.: 777 196 322,
e-mail: balgari@atlas.cz

Директор на изданието:

Мария Захариева
Главен редактор: Иван Иванов
Редактор: Лора Владимирова
Сътрудници: Наталия Бояджиева, Златина Йержабкова, Христина Стоева, Добромир Григоров
Дизайн: Михал Хусак
Година 6, брой 4/2007

BALGARI

Periodikum bulharské menšiny v České republice
Časopis je vydáván s finanční podporou Ministerstva kultury České republiky

Ако ви липсват стари броеве на списание „Българи“ и желаете да ви бъдат изпратени по пощата срещу 20 крони за брой, моля свържете се с нас на телефон 777 294 123 или на e-mail: balgari@atlas.cz

НЕДВИЖИМИ ИМОТИ:

- ПОКУПКА
- ПРОДАЖБА
- НАЕМИ

ФИНАНСИРАНЕ ИПОТЕКИ КРЕДИТИ:

- НА ФИЗИЧЕСКИ
ЛИЦА
- НА ФИРМИ
- НА СДРУЖЕНИЯ

ЗАСТРАХОВКИ:

- ЖИВОТ
- ЗЛОПОЛУКА
- СГРАДИ
- ИМУЩЕСТВО

ЮРИДИЧЕСКИ УСЛУГИ:

- КОНСУЛТАЦИИ
- ДОГОВОРИ
- ЮРИДИЧЕСКИ
СЪВЕТИ

ALEXANDRIA

cestovní kancelář

největší touroperátor na

BULHARSKO

hit léta 2007

letecky s polopenzí
již od 6990 Kč

velký výběr
pobytových míst

klubové hotely

dvě děti pobyt **zdarma**
slunečníky na pláži **zdarma**
dětské kluby **zdarma**
aquapark pro děti **zdarma**

odlety
z Prahy, Brna
Ostravy
a Pardubic

specialista na

ŘECKÉ OSTROVY

TUNISKO

EGYPT

CHORVATSKO

ITÁLIÍ

MALTU

Komfortní kapesné
na vaši
komfortní dovolenou

při zakoupení leteckého
zájezdu do 31. 5.
za katalogové ceny

PRAHA, Vodičkova 25, 110 00 Praha 1, Tel.: 221 592 592, E-mail: rezervace@alexandria.cz

• BRNO, Josefská 16, 602 00 Brno, Tel.: 542 424 000, E-mail: brno@alexandria.cz

• OSTRAVA, Nádražní 15, 702 00 Ostrava, Tel.: 596 127 346, E-mail: ostrava@alexandria.cz

OLOMOUČ • HRADEC KRÁLOVÉ • PLZEŇ • LIBEREC • ČESKÉ BUDĚJOVICE • PARDUBICE • OPAVA • TŘEBÍČ

info@alexandria.cz • www.alexandria.cz